

Ishaja vsak dan zjutraj razven v ponedeljkih in dnevih po praznikih. — Posamezna številka Din 1.—, na 16 straneh Din 2.—, mesečna naročnina Din 20.—, za tujino Din 30.— Uredništvo v Ljubljani, Gregorčičeva ulica 23. Telefon uredništva 30-70, 30-69 in 30-71.

Jugoslovan

Rokopisov ne vračamo, — Oglasi po tarifi in dogovoru.

Uprava

v Ljubljani, Gradišče 4, tel. 30-68, Podružnica v Mariboru, Aleksandrova cesta št. 24, telefon 29-60, V Celju: Slomškov trg 4. Pošt. ček. rač.: Ljubljana 15.621.

Št. 154

Ljubljana, petek, dne 28. novembra 1930

Leto I.

Fašistovska zbornica demonstrira proti Vatikanu

Razprava o interpelaciji poslanca Coselschija glede slovenskih in hrvatskih duhovnikov v Julijski Krajini - Grožnja državnega podtajnika Arpinatija na naslov Vatikana - Fašisti pripravljene kršiti tudi konkordat s sv. stolico

Rim, 27. novembra. n. V zadnjem času se fašistovski tisk že ne obotavlja več odkrito kritizirati postopanje Vatikana. Opaža se, da so se odnosi med fašistovsko vlado in Vatikanom znatno ohladili, čeprav se še pojavljajo od časa do časa glede nekaterih vprašanj skupne in složne diplomatske akcije, ki pa se v ostalem omejujejo le na zaščito italijanskih misijonarjev. Tako sta Italija in Vatikan storila skupne korake v Atenah za zaščito italijanskih šol v Grčiji. Sedaj pa sta italijanski poslanik na Kitajskem in apostolski delegat skupno protestirala pri kitajski vladi zaradi preganjanja italijanskih misijonarjev, od katerih sta bila dva v Cantauu ubita.

Med tem napadajo fašistovski listi Vatikan zaradi njegove popustljivosti in sabotaže napram fašizmu. Tako obtožujejo vatikanske glasilo »Osservatore Romano«, da ni beležilo zadnjega velikega Mussolinijevega govora. Posebno ne gredo v račun fašistovskega tiska katoliške organizacije v Italiji, ki imajo pravico do kulturnega

delovanja, in to po določenih konkordatah, ki sta ga sklenila Italija in Vatikan. Fašisti vsako akcijo enegačeno preprečujejo. Tako je nedavno fašistovski tisk pričel ostro kampanjo proti slovenskim in hrvatskim duhovščini v Julijski Krajini.

Fašistovski tisk je napadel goriškega nadškofa dr. Sedeja in indirektno celo tržaškega škofa dr. Fogarja. Fašistovski listi so objavili članke, v katerih so odkrito zahtevali, da je treba dr. Sedeja odstaviti in odstraniti prav tako kot ostalo slovansko duhovščino v Julijski Krajini, ki je po mnenju fašistovskih listov nevarna za javni napredek, ker očitno razvija protirezijsko agitacijo in celo podpira slovansko teroristično organizacijo. Fašistovski voditelji v Julijski Krajini so, kot pravijo listi, uvideli, da se določbe konkordata ne izvajajo, kakor bi bilo potrebno. Fašistovskim voditeljem pač ni ljubo, da zaradi konkordata ne morejo nastopiti proti slovenski duhovščini kot pred leti, ko so duhovnike lahko zapirali in deportirali, ko

Vatikan še ni mogel odločno nastopiti za zaščito preganjanega duhovščine. Goriški pokrajinski fašistovski tajnik Avenanti pa je sedaj javno pozval državne oblasti, naj nastopijo proti slovanskim duhovnikom, ki se nočejo izkazati kot lojalni državljani.

Znano je, da je fašistovski poslanec Coselschi vložil interpelacijo proti slovanski duhovščini. Državni podtajnik Arpinati, ki je dal v parlamentu odgovor na to interpelacijo, je ob burnem odobravanju zapretel Vatikanu, naj ugodi željam fašistov, ker bi sicer brez ozira na določbe konkordata sami nastopili proti duhovščini, ki ne bi hotela postati fašistovskih naziranj. Naravno je, da je na ta način podal nov dokaz, da se odnosi med Vatikanom in fašistovsko Italijo slabijo in da niso več takšni, kakršnih so pričakovali fašisti, ko so sklepali konkordat v upanju, da se bo Vatikan brez obotavljanja izpostavil za fašistovsko politiko.

Arpinatijev odgovor je Coselschija do cela zadovoljil. »Trdili so,« je dejal Co-

selschi, »da se neitalijansko prebivalstvo v Julijski Krajini uporno poteguje samo za slovansko duhovščino. Ali to nikakor ne odgovarja resnici.« Končno je še dejal ob splošnem odobravanju, da na italijanskem ozemlju tuji svečeniki ne smejo več motiti duševnega miru in zavesti italijanskih državljanov.

Rim, 27. novembra. n. Ves današnji tisk pripisuje velik pomen prihodu in posetu turškega zunanjega ministra Tefčik beja. Vse kaže, da je poset zares velika politična demonstracija. Listi naglašajo, da namerava Tefčik Ruždi bej neslužbeno iz Rima v Atene. Prihodnje leto pa namerava skupno z ministrskim predsednikom Ismet pašo uradno posetiti Ateno, Sofijo, Budimpešto in Rim. Tako pravijo rimski listi. Med tem pa skrbijo rimski politični krogi, da se izkaže Tefčik Ruždi bej največja čast, in Grandi mu prireja svečane bankete.

Napetost v odnosih med Poljsko in Nemčijo

Berlin hoče izzvati diplomatski konflikt - Nov val revizionistične gonje po poljskih volitvah - »Vorwärts« o možnosti vpadov nemških nacionalistov na poljsko ozemlje

Berlin, 27. novembra. Razni tukajšnji listi posvečajo dolge članke in komentarje volitvam na Poljskem, pri katerih da je prišlo do ostrih nasilij proti nemški manjšini. Predvsem naglašajo in opisujejo »dogodek« v Gornji Sleziji ter izjavljajo, da so postali vsled njih odnosi med Berlinom in Varšavo zopet skrajno napeti.

Glasilo katoliškega centra »Germania« obdoljuje direktno poljsko vlado. Pravi, da se je zgodilo vse to zato, da bi se Nemčija oplašila. V nadaljevanju svoje polemike naglašajo list, da se s sličnimi ukrepi ne bo zamorila nemška zahteva po reviziji mirovnih pogodb. Od versailleske pogodbe dalje — piše »Germania« — nismo nehal poudarjati, da obstoja vprašanje vzhodnih mej in da upamo, da bomo to vprašanje rešili mirnim potom v sporazumu z vlado. Priznavamo obstoj poljske države, toda pod pogojem, da se drži v področju poljske narodnosti in da ne posega v življenske interese svojih sosedov. Velika nevarnost je — zaključuje »Germania« — da Poljska, ki noče ničesar dati, zgubi vse.

Socijalno-demokratski »Vorwärts« se tudi bavi z odnosi s Poljsko. V svojem članku se obrača na evropske vlade s sledečim vprašanjem: »Se je že razmišljalo o nevarnosti, ki lahko nastane, če bi se nemški nacionalistični elementi odločili, da bodo vršili vpade na ozemlje sosedne dežele? Možnost takih vpadov je sama na sebi tako resna stvar, da se mora absolutno jemati v obzir. Dvajset do trideset oseb lahko povzroči nezasišano zlo. Ta nevarnost se lahko odpravi na ta način, da storijo vlade svojo dolžnost napram nemški manjšini. V slučaju potrebe se lahko nemudoma skliče Svet Društva narodov, če to zahteva kak njegov član.

Berlin, 27. novembra. Neko poluradno poročilo govori o protinemški demonstraciji, ki se je vršila v Katovicah. Večja skupina poštarjev in železničarjev je priredila — po tem poročilu — obhod po mestu, pri katerem so nosili močilca, ki je predstavljal nemškega oficirja. Nemški konzul je protestiral pri vojvodu (banu), kateri mu je izrazil svoje obžalovanje nad tem incidentom.

Na drugi strani se poroča, da je imel glavni odbor katoliškega centra sejo, na kateri je sklenil resolucijo, ki v njej protestira proti »zatiranju nemške manjšine« v Gornji Sleziji ter zahteva od vlade, naj podvzame energične ukrepe.

Königsberg, 27. novembra. Pruski ministrski predsednik socijalni demokrat dr. Braun je imel povodom otvoritve višje tr-

govske šole govor, v katerem je rekel, da nihče ne odreja poljskemu narodu pravice do nacionalne neodvisnosti. Toda, kakor ni on (dr. Braun) odobraval nekdanje krivice, ki se je godila poljskemu narodu, tako ne odobrava sedaj, da skuša zgraditi ta narod svojo neodvisnost na podlagi krivice proti nekemu drugemu narodu, proti nemškemu narodu. Poljska bi prav lahko (kakor Čehoslovaška) imela svoj izhod na morje v Gdanskem, ne da bi bila Vzhodna Prusija odsečena od Nemčije.

Dr. Braun je zaključil, da Nemci ne bodo nikdar nehal protestirati proti tej krivici in da ne bodo sedanje krivične meje nikdar priznali.

Berlin, 27. novembra. n. Snoči je imel ministrski svet daljšo sejo, na kateri je obravnaval noto, ki jo namerava nemška vlada poslati Društvu narodov kot pritožbo proti stališču, ki so ga zavzemale poljske oblasti ob času volitev v Gornji Sleziji. Nota pravi, da poljski režim v Gornji Sleziji v času volilne kampanje z narodni-

mi manjšinami ni postopal po manjšinskih pogodbah in v skladu z manjšinskimi pravicami. Nemška vlada bo zahtevala, da posveti svet Društva narodov tej zadevi posebno sejo. Noti bo nemška vlada pridala izbrpne priloge, v katerih bodo naštetih vsi posredni slučajji nasilja in omejevanja volilne svobode.

Berlin, 27. novembra. AA. Nemška vlada je opustila namero, da bi zahtevala sklicanje izrednega zasedanja Društva narodov zaradi vprašanja nemških manjšin o priliki volitev v Gornji Sleziji. Namesto tega bo zahtevala, da pride na dnevni red zasedanja sveta Društva narodov 15. januarja 1931. ta njena pritožba kakor tudi pritožba nad dogodki na Pomorjanskem.

Varšava, 27. novembra. n. Da postavi na laž sedanje nemške skrbi za nemške manjšine in njihove pravice, je pozvala poljska vlada svojega konzula v Benthen, naj sestavi poročilo o vseh nasiljih, ki jih tam v poslednjem času izvajajo Nemci nad Poljaki.

Maršal Pilsudski o reformi poljske ustave

Reforma mora predvsem urediti razmerje med vlado in parlamentom — Omejena imuniteta poslancev

Varšava, 27. novembra. AA. Maršal Pilsudski je v novem intervjuju obrazložil glavna načela ustanovne reforme na Poljskem. V tej izjavi pravi, da zavzema Poljska sedaj v Evropi izjemno stališče, kajti parlament ima stabilno in kompaktno večino. To bo omogočilo politično stabilizacijo in s tem mogočen razvoj notranjih sil in dela na Poljskem. Ustavna reforma je slej ko prej glavno vprašanje. Osebnost se maršal Pilsudski ni hotel udeležiti sestave reformnega načrta o ustavi, ker ni prijatelj paragrafov. Ustava mora predvsem urediti vprašanje odnosov med državno vlado, stabilnostjo vlade in parlamentom. Dosedanja ustava je bolela na tem, da

teh vprašanj ni urejala. Maršal smatra, da ustava ne potrebuje deklaracij in načel iz prejšnjih stališč, ki so evidentna. Imuniteta poslancev bodi omejena. Poslanci morajo odgovarjati pred sodišči za svoja dejanja kakor ostali državljani, sicer preidejo v demoralizacijo. Na mesto ustavnih določb naj stopijo vladni dekreti, ki se lahko bolje prilagode dejanskim potrebam življenja. Moderno življenje se tako naglo izpreminja, da potrebuje hitrejšo zakonodajno adaptacijo. Zakonodajstvo mora biti zato sila elastično. Odtod je razvidna potreba naglih vladnih dekretov, ki naj nadomeščajo dolgovezni zakonodajni postopek parlamenta.

Grenka ameriška lekcija Berlinu

Washington obsoja nastop Nemčije na razorožitveni konferenci

Pariz, 27. novembra. n. »Matin« poroča, da je dobila Nemčija te dni v Washingtonu zelo neugodno lekcijo. Nemški poslanik je vpraša ameriškega zunanjega ministra Stimsona, kakšna pogajanja se vodijo v Washingtonu, Londonu in Parizu glede pomorskega pakta o razorožitvi. Stimson je enostavno odgovoril, da se za enkrat vodijo le neobvezni razgovori in da ni mogoče govoriti o kakih pogajanjih. Nato pa se

je zelo nepovoljno izrazil o stališču, ki ga je zavzela Nemčija v Ženevi. To stališče je označil kot pretno za novo vojno. Poslanik je ta odgovor takoj sporočil svoji vladi. — Spričo tega je zavladovala na Wilhelmsstrasse veliko razburjenje in vlada je nemudoma poslala poslaniku izbrpno poročilo o svojem stališču. V Washingtonu sedaj proučujejo to poročilo.

Nastopna avdijenca perzijskega poslanika

Beograd, 27. novembra. I. Danes opoldne je na našem dvoru z običajno slovesnostjo izročil svoja poverljiva pisma perzijski poslanik v Beogradu g. Fatulan kan Pakrevan. Za poslanika v Beogradu je bil imenovan že pred dvema letoma. G. Pakrevan je hkrati pooblaščen zastopnik svoje države na Dunaju, v Pragi, v Budimpešti in v Rimu. Sedež poslanstva je v Rimu. Zvečer zapusti g. poslanik Beograd in odide v Budimpešto.

Nova zmaga Tardieujeve vlade

Pariz, 27. novembra. AA. Povodom socijalističnega predloga o novih gradnjah je vlada te načrte odbila z motivacijo, da bi to pomenilo potrebo posojila, vlada pa ne maga uvesti sistema izrednih državnih kreditov. Francija se bo rešila splošne gospodarske krize le tako, da bo ohranila popolno ravnotežje v proračunu. Socijalisti so vztrajali na tem predlogu, ki ga je vlada zopet odklonila, pri čemer je stavila vprašanje zaupnice. Vladi je bila izglasovana zaupnica s 331 proti 253 glasovom.

Nezaupnica MacDonaldovi vladi odklonjena

London, 27. novembra. n. Spodnja zbornica je odbila s 224 proti 139 glasovom predlog o nezaupnici, ki jo je stavil neki konservativni poslanec, ker vlada baje ni podvzela dovolj ostrih mer proti sovjetskemu dumpingu in ni določila nekega minimuma za agrarne proizvode, da tako zaščiti angleške poljedelce.

Konfinacija bivšega milanskega župana

Milan, 27. novembra. n. Bivšega milanskega poslanca in župana Ernesta Bellonija so danes izpustili iz zapore in ga konfinirali za dobo 5 let v nekem kraju v Kalabriji. Procesu baje nočejo več nadaljevati, ker bi spravili na dan le še hujšo korupcijo, ki se je razpasla v stranki.

Žrtve zadnjega potresa na Japonskem

Tokio, 27. novembra. AA. Najnovejša bilanca potresa na Japonskem beleži 252 mrtvih in 143 ranjenih, 1550 hiš je popolnoma porušeni, drugih 4637 pa deloma.

Tokio, 27. novembra. AA. Čeprav mislijo, da je najhujše že minilo, se potresni sunki vendarle še vedno pojavljajo. Seizmografska opazovalnica je po prvem najhujšem sunku zabeležila več ko 850 slabših sunkov in nešteto vibracij. Prebivalstvo, ki se boji novih potresov, je prebilo noč pod milim nebom. Reševalni oddelki so neprestano pri delu in pomagajo lajšati bedo in tešiti ponesrečence.

Fašistične žrtve v inozemstvu

Rim, 27. novembra. AA. Izšla je knjiga o fašističnih žrtvah v inozemstvu. Seznam navaja 35 mrtvih in 212 ranjenih. Knjiga je opremljena s slikami. Tajnik fašistične stranke Giurati veli v uvodu, da je ta knjiga dokaz o tem, da so fašisti v inozemstvu disciplinirani in da mirno čakajo na povelja za bolj konkretne odgovore na sprotnikom fašizma.

Sovjetsko-fašistovski blok

V politiki je v resnici vse mogoče in tudi najbolj nemogoče stvari. Tako poročajo ravno te dni silno mnogo listi o eni taki nemogočnosti — o sovjetsko-fašističnem bloku, ki da sta ga skovala Grandi in Litvinov po naročilu njihovih šefov.

Sovjetizem in fašizem! Dvoje nasprotij, dvoje ekstremov, ki se družita le kot ogenj in voda. Ponos fašizma je bil nekoč, da je pogasil sovjetizem v Italiji, največja propaganda sovjetizma pa je v njegovi obljudi, da bo po vsem svetu s svojim ognjem uničil fašizem. In sedaj naj si oba postaneta zaveznika.

Kdor v Italiji le kihne malo po rdeče, ta že mora biti pripravljen na najhujše. In naj kdo v sovjetskem carstvu samo na rahlo izreče, da je gospod Mussolini sposoben državnik, že ga bo prišla zloglasna državna policija in mu za vselej dopovedala, da je protirevolucionar, kdor iz vsega srca ne sovraži fašizma in vsega, kar je z njim v zvezi. Takšen je bil dosedaj zakon v fašistični Italiji in takšen v sovjetski Rusiji.

Sedaj pa nakrat sovjetsko-fašistična zveza! A kljub vsem notranjim nasprotjem je ta zveza deloma le razumljiva. Fašizem je prenehal biti posebno gibanje in je že nekaj let državna stranka. Prav tako je s sovjetizmom. Državni razlogi postajajo močnejši od vseh drugih in tem razlogom se mora ukloniti tako fašistična kot komunistična ideologija. Zato se oficijelno ne bo govorilo o fašistovski-sovjetskem bloku, temveč o italijansko-ruskem bloku, kajti iz državnih interesov Italije in Rusije naj bi nastal ta blok.

Drugo vprašanje pa je, če v resnici državni interesi obeh držav zahtevajo takšen nenaraven in na samem negativizmu sloveč blok. Kajti v tistem hipu, ko se n. pr. Italija odloči za novi blok, je že tudi v nasprotju s svojimi nekdajnimi zaveznički. Ti so Italiji silno blizu in ne enkrat so dokazali, da so tudi s simpatijami blizu. Sovjetski zaveznik pa je daleč, silno daleč in vrhu tega nezanesljiv, da je v tem oziru naravnost vzoren. Kaj bo torej Italija imela od novega bloka?

Da se bodo revidirale mirovne pogodbe, ko se priključi temu bloku Nemčija? Pa bi mogla od te eventualnosti Italija sploh imeti dobiček? Dvomimo, silno dvomimo, kajti v tistem hipu, ko bodo imeli sovjeti in Nemci to moč, da dosežejo revizijo mirovnih pogodb, tedaj bodo tudi samo oni narekovali, kako naj se izvede revizija. Italiji bodo prepustili le posvetovalen glas, ki se bo mnogo manj slišal, kakor pa se čuje danes v koncertu zavezniških narodov.

In v gospodarskem pogledu? Za izvoz ruskega lesa si je Anglija že zagotovila monopol, za uvoz strojev si ga bo v kratkem Amerika n tudi za žito ter druge pridelke se bo morala Italija silno boriti, da si jih zagotovi. Če ni viden dobiček za Italijo, pa je tem bolj viden za sovjetje. Za nje je vsako priznanje dragoceno, ker sovjetska osamljenost je le pretežka. A niti to ni za sovjetje važno, ker njihov glavni izvozni artikel je propaganda za svetovno revolucijo. Kako bi ta artikel čim bolj plasiral, to je vsa skrb sovjetov in vsaka pogodba z drugo državo ima samo ta namen, da čim bolj pripomore k izvozu tega blaga.

V zvezi s sovjeti pa je še druga in mnogo težja nevarnost. Sovjeti so se postavili v nasprotje z vsem svetom. Vse vere obsoja sovjetizem, vse kulture ogroža komunizem in sedaj ogroža tudi že gospodarstvo nesovjetskih narodov. Spontano so zato nastopili proti komunistični nevarnosti kmetje najbolj naprednih skandinavskih narodov, prav tako odločno bodo nastopili tudi vsi drugi kmetje, ko bodo branili svojo zemljo pred kolektivizacijo. Ali je modro postati zaveznik onega, ki je v nasprotju z vsem svetom?

A kaj, če se ta poravnava z glavnimi nasprotniki in pusti svojega zaveznika na cedilu? Ali je morda to za sovjetje nemogoče? Evropa in ves svet potrebuje miru, da se dokonča do blagostanja. Blok pa, ki se je pričel ustanjavljati z milanskim sestankom, noče dati miru, temveč hoče sprožiti lavino, da zagradi Evropo vojna vihra. Še prav nič gotovo pa ni, kako se bo ta vojna vihra končala, kajti tudi Evropa ni brez sile in bo znala braniti sebe in mir.

Sovjetsko-fašističen blok je sicer lepa časnikarska senzacija, če pa bo prenesel tudi prvo praktično preizkušnjo, pa dvomimo. Kajti vsaka stvar ima svoje meje in niti politika ne prenese vsake nemogočnosti.

Znaki resne politične krize v Romuniji

Opozicija je poostrišla svojo borbo proti vladi - Liberalci zahtevajo nove volitve

Bukarešta, 27. novembra. n. V zvezi z avdienco političnih prvkov iz opozicije politični krogi živahno razpravljajo o politični situaciji. Med opozicijo in vlado se je pričela ostra borba ne le v parlamentu, temveč tudi med narodom. Pa celo v vladi sami je baje prišlo do nesporazumljenja. Listi napovedujejo vladno krizo. Na večerajšnji popoldanski seji senata so zastopniki opozicijskih strank prečitali posebno deklaracijo. V debati je Duca v imenu liberalne stranke zahteval razpustitev parlamenta in razpis novih volitev. Ta predlog bo danes šef stranke stavil tudi kralju Karlu. Šef kmetijsko-nacionalne stranke

Jorga, ki ne simpatizira z današnjo vlado, je dejal, da ima Bratianu v teoriji prav, v praksi pa so volitve nemogoče, ker bi privedle le do velikega napredka ekstremnih sil in tako preprečile zdravo politično delo. Parlament mora vztrajati do konca. Opozicijski listi pa kljub temu nadaljujejo kampanjo proti vladi in zahtevajo koncentracijsko vlado, ki bi ji stal na čelu kak liberalci. Finančni minister Popovici je stavil kralju predlog o državnem budžetu, ki znaša 31 in pol milijard lejev. Kralj je sprejel tudi predsednika vlade, ki mu je poročal o vladnih poslih.

Obisk turškega zunanjega ministra v Rimu

Rim, 27. novembra. n. Davi ob 8-40 je prispel v Rim turški zunanji minister Tefvik Ruždi bej. Na postaji so ga sprejeli italijanski zunanji minister Grandi z višji mi uradniki svojega ministrstva ter turški poslanik v Rimu z osebjem svojega ministrstva. G. Ruždi bej se bo mudil v Rimu tri dni. Danes se sestane z ministrom Grandijem, ki priredi njemu na čast nočjo svečan banket. Posvetovanja bosta nadaljevala jutri. V soboto bo turškega ministra Ruždi beja sprejel italijanski kralj v avdienci.

Po tej avdienci pa se turški minister sestane s predsednikom italijanske vlade Mussolinijem. Današnji listi objavljajo po-

ročilo agencije »Stefani«, po katerem namerava Ruždi bej na svojih sestankih z Grandijem in Mussolinijem izmenjati le svoje mišljenje o splošnem mednarodnem političnem položaju, posebno pa o vprašanjih, ki direktno zadevajo Turčijo in Italijo.

Rim, 27. novembra. n. Poročajo, da namerava turški zunanji minister Tefvik Ruždi bej po svojih rimskih sestankih odpotovati v Atene, kjer ga bosta sprejela Venizelos in grški zunanji minister Mihailokopulos.

Rim, 27. novembra. AA. Italijanski kralj je sprejel v avdienci turškega zunanjega ministra Tefvika Ruždi beja.

Nova Ljubljana

Predavanje podžupana prof. Eugena Jarca na ljudski univerzi »Merkur«

Izredno agilno društvo »Merkur« je sinoči priredilo svoje običajno predavanje v prostorih restavracije »Zvezda«. Obširna Krapežina dvorana ni mogla nuditi mesta vsem željnemu poslušalcem; znak, da so postala Merkurjeva predavanja splošna potreba ljubljanske publike.

G. dr. Windischer otvarja predavanje s pozdravom obilnim udeležnikom, pozdravlja pri-jučnega župana stolnega mesta Ljubljane g. dr. Dinko Puca, ter predavatelja podžupana g. prof. Eugena Jarca, kateremu predaje besedo.

Predavatelj podžupan prof. Jarc se v otvoritveni besedi spominja živahne polemike ljubljanske publike, ki je zavestno in podzavestno z velikim zanimanjem zasledovala vse diskusije o »Novi Ljubljani«. Nato se predavatelj spušta v podrobnosti gradbenih vprašanj modernega mesta ter vrstoma navaja vse glavne momente, ki jih mora imeti v vidiku današnja uprava vsakega modernega mesta. Kakor povsod, tako se je tudi pri nas v teku zadnjih desetletij pojavilo vprašanje urbanizma, kar znači, da podzavestno prebivalstvo trumoma sili v mesta, da si poišče v središčih zaposlenja in kruha. V nekaterih predelih Nemčije stanuje do tričetrtine vsega prebivalstva v mestih. Pa tudi pri nas lahko vidimo, s kako velikansko brzino so se v povojni dobi razširili posamezni centri kakor Beograd, Zagreb, Novi Sad, Skopje, Sarajevo. Subotica in naposled naša bela Ljubljana. O temu je vodila ljubljanska mestna občina račune.

Gradbeni razvoj Ljubljane

Po svoji gradbeni delavnosti moramo Ljubljano razdeliti na tri gradbene epohe. V 18. stoletju so se v Ljubljani sezidale vse one stavbe, ki so še danes in bodo še v nadalje ponos našega mesta (baročne cerkve, rotovž, semenišče ter stare patricijske palače na Starem trgu). Druga gradbena epoha se je v Ljubljani razvijala po potresu. Tretjo pa nastopa današnja Ljubljana. V ilustraciji napredka Ljubljane bi bilo pripomniti, da je bilo v letu 1880 v Ljubljani 1200 hiš in 28.000 prebivalcev (v letu 1930 pa 6.000 hiš in 60.000 prebivalcev). V 5 okoliških občinah je bilo leta 1880 1.129 hiš s 7.600 prebivalci (v letu 1930 2.856 hiš in 32.000 prebivalcev). Sožitje med Ljubljano in okolice je bilo v takratnih razmerah povsem oddeljeno, medtem ko nastajajo danes stalne nove vezi v obliki električnih vodov, tramvaja, vodovoda, plina, gasilstva itd., kar vstvarja nekako gospodarsko enoto v mejah »velike Ljubljane«.

V svrhu učvrščenja te gospodarske enote sta izvedljiva dva sistema, in sicer: zakon o gospodarski enotnosti skupne uprave ali pa ustvaritev direktne inkorporacije. V vprašanju »velike Ljubljane« bi se površina mesta zvišala od današnjih 38 km² na 108 km². Zato je tudi današnja naloga sedanje in bodoče uprave mesta Ljubljanskega

regulacijski načrt.

Pred svetovno vojno je Ljubljana posedovala svoj regulacijski načrt, ki pa je bil v svoji konstrukciji za današnje razmere zelo primitiven. Poleg tega se je tudi centrom današnje Ljubljane prenesel iz okoliša rotovža in Starega trga proti pošti in kavarni Evropa. Tu je danes ljubljansko trgovsko središče. Drugi del vsebuje one dele mesta, kjer stanujejo oni ljudje, ki so preko dneva zaposleni v centru. V tretjem delu mesta se nahajajo industrije in stanuje delavstvo. Zato je preureditev prometa, ki naj veče posamezne dele mesta nujna (uredive cest, za težki in lahki promet, tramvajsko omrežje in križišča). Po modernih načelih pa mora vsak regulacijski načrt predvidevati tudi takozvano zeleno ploskev, ki predstavlja pljuča vsakega mesta. Radi vseh pomanjkljivosti starega načrta je bilo treba misliti na nov regulacijski načrt, ki ga je odlično rešil naš velezaslužni mojster arhitekt Plečnik. O tem novem regulacijskem načrtu je bilo govora v zadnjih časopisnih poročilih. Pripomniti bi bilo

samo, da je ta regulacijski načrt Plečnika edina posrečena rešitev. Po tem načrtu bi se imela preurediti cela severna stran mesta, ki bi lahko sprejela 40.000 prebivalcev. Poleg tega je predvidena krožna cesta, ki naj bi delila notranji del mesta od zunanjega. V »Zvezdi« so projektirane tri pasaze na Prešernovo ulico, Vegovo in Šelenburgovo ulico. Nadalje obokokana Ljubljana, franciškanško tromostovje in ureditev gradu. Na izvedbo tega gradbenega načrta bo v veliki meri vplival novi gradbeni zakon, o katerem pa je še preuranjeno govoriti.

Ohranitev stare Ljubljane

Velika naloga nove Ljubljane je, da ohrani vse zgodovinske svetlinje, ki jih v tako odlični meri poseduje ter jih še nadalje spopolnjuje. Tudi za ta dela se imamo zahvaliti našemu mojstru arhitektu Plečniku. (Sv. Jakobski trg, Cojzov Graben, ureditev nekaterih cerkva, spomenikov ter vpostavitve mestnih muzeja.)

Gradbena delavnost

V letih 1922 do 1925 v Ljubljani ni bilo opaziti posebne delavnosti. Na leto se je sezidalo za približno 20.000.000 Din zgradb. Od leta 1925 do 1929 pa je samo mestna občina ljubljanska sezidala stanovanjskih hiš v skupni vrednosti 62.000.000 Din. Privatna delavnost pa je dosegla v tej dobi okrog 400.000.000 Din. Zato se o kakih brezposelnosti v Ljubljani ne more govoriti. Kljub vsej delavnosti pa manjka v Ljubljani še okrog 1000 stanovanj.

Ureditve prometa

V Ljubljani je 10 km državnih cest, ostalih pa 150 km, od teh eno tretjino nedograjenih, tlakovanih pa je samo 7 odstotkov. O tlakovanju iz kaldrminskega fonda je že bilo govora v našem časopisu. Pripomniti bi bilo, da se bo v tlakovanju uvedel nov sistem, takozvane valjanega asfalta. Rešilo se bo po možnosti tudi vprašanje prometnih grl (primer Pražakova ulica). Posebno pa se bo skušalo tako grlo odpraviti v Gradišču. Važno so nadalje vprašanja trotoarjev, čiščenje in škropljenje cest in odvažanje smeti. Tramvajsko omrežje se urejuje in znatno razširja. Kanalov je imela Ljubljana do leta 1929 45 km. Gradnja pa se še vedno novi, posebno važni zbiralni kanal v severnem delu mesta, kakor tudi kanal pod Rožnikom. Regulacija Ljubljane je prešla iz mrtve točke in se bo 3. decembra vršila ponovna licitacija gradbenih del. Za udeležitev tega projekta se imamo zahvaliti Nj. Vel. kralju, ki se je za projekt posebno zainteresiral. Aktualno je tudi vprašanje mostov (Franciškanško tromostovje, Mali graben, Gradaščica) in brvi (Ribja ulica, Poljane, Grubarjev kanal). Pri današnji licitaciji carinarnice se je dosegel 2.000.000 popust, ki pride v prid tlakovanja cest.

Javna poslopja

Vprašanje graditve trgovske akademije je zagotovljeno. Vprašanje vseučiliške knjižnice istotako. Za preureditev kolodvora se v finančnem ministrtvu resno ukvarjajo s proračunskimi sredstvi v znesku 50.000.000 Din. — Važno je vprašanje tudi mrtvašnice in mrliške veže.

Mestna podjetja

Mestna elektrarna je svoj obrat znatno povečala in se je število odjemalcev električnega toka po preureditvi mestne elektrarne zvišalo za 20 odstotkov. G. podžupan je poudaril, da se bo vsled te modernizacije prihranilo samo na premogu na leto 1.400.000 Din. Vprašanje povečanja vodovoda bo postalo v doglednem času tudi aktualno. Za vpostavitve nove plinarne se načrti proučujejo. Mestna klavnica izkazuje prav dober uspeh.

Tujski promet

V območju mestne občine ljubljanske se je ustanovil tujsko-prometni odsek, ki je vstopil v tesnejšo kooperacijo z mestno upravo mesta Salzburg. — G. predavatelj je omenil nadalje vprašanje aerodroma, ki je za tujski promet neobhodno potreben, ter se dotaknil tudi še

drugih važnejših tujsko-prometnih vprašanj. — Ob sklepu je ilustriral dolgove mestne občine ljubljanske, ki znašajo 130.000.000 Din. od ka, terih je porabljena polovica za stanovanjsko akcijo, ena tretjina za mestna podjetja, ki se sama obrestujejo, ena šestina pa za neproduktivne izdatke (ceste, kanali). Končno je apeliral tudi na časopisje ter solidarnost občinske uprave in ljubljancev, ki bi bil najlepša poteza na lico »nove Ljubljane«.

Dr. Windischer se je predavatelju za izjerno poročila zahvalil, nakar se je predavanje zaključilo.

Sožalje Nj. Vel. kralja in predsednika vlade rodbini Velje Vukičevića

Beograd, 27. novembra. AA. Maršal dvora A. Dimitrijević je posetil danes hišo pokojnega bivšega ministrskega predsednika Vukičevića in izrekel njegovi rodbini v imenu Nj. Vel. kralja sožalje.

Beograd, 27. novembra. AA. Povodom smrti Velje Vukičevića, bivšega ministrskega predsednika, je izrekel predsednik vlade general Drag Zivković preko generalnega inspektorja Dragutina Antića sožalje rodbini pokojnega Vukičevića, pri čemer je sporočil sklep kraljevske vlade, da se pokopje na državne stroške z vsemi častmi, ki mu pripadajo kot bivšemu predsedniku ministrskega sveta. Pokojnikova rodbina se je predsedniku vlade zahvalila in izrazila željo, da se pokojnik po lastni želji pokopje brez kakih posebnih časti, brez govorov in vencev in da se njegovo truplo direktno prenese iz hiše žalosti na pokopališče.

Minister Preka v Sarajevu

Beograd, 27. novembra. AA. Snoči je minister za socijalno politiko in narodno zdravje Nikola Preka odpotoval v Sarajevo, kjer ostane nekaj dni.

Odredba SKJ za proslavo 1. decembra

Beograd, 27. novembra. AA. O priliki proslave 1. decembra v cerkvah je odredil savez Sokola kraljevine Jugoslavije vsem svojim entam to-le:

Vse edince se morajo brez kakakega posebnega poziva udeležiti cerkvenega dela proslave narodnega praznika, kakor to odredi pristojna župa po razmerah posameznih krajev in po vremenskih prilikah. Ako je le kako mogoče, morajo društva (člani) v cerkev korporativno v kroju ali v civilu z znakom. Ker je več cerkva različnih veroizpovedi, naj se odrede delegacije za vsako cerkev. Čestitanje pri vladi (banovini) mora opraviti delegacija župe, ki ima svoj sedež v središču oblasti, v srezih pa delegacija društva.

To velja že za 1. december t. l., ker smatra sokolstvo proslavo tega dne v cerkvi za sestavni del proslave narodnega praznika.

Napredovanja v profesorski službi

Beograd, 27. novembra. AA. Z ukazom Nj. Vel. kralja in na predlog ministra prosvete in v soglasju s predsednikom ministrskega sveta so povišani tile profesorji: dr. V. Sarabon v Ljubljani v 1.3, dozdaj v 1.4 a, dr. C. Ažman v Novem mestu, Rudolf Groščelj, prof. na I. državni gimnaziji v Ljubljani, dozdaj v 1.4 a; v 1.3 a dr. Ivan Arnejc, prof. I. gimnazije v Ljubljani, v 1.4 a Ivan Dolenc, prof. III. realne gimnazije v Ljubljani, Franc Stopar, profesor realne gimnazije v Kranju, dr. Josip Schneider na glasheni šoli v Ljubljani, v 1.4 Josip Koletič na I. gimnaziji v Ljubljani, Ivan Habian, prof. na gimnaziji v Mariboru, v 1.5 dr. Ivan Dornik, prof. na gimnaziji v Mariboru, v 1.6 prof. Maks Prezelj na realni gimnaziji v Ljubljani.

Vrhovni zakonodajni svet

Beograd, 27. novembra. AA. Vrhovni zakonodajni svet je imel nočjo od 16. do 19.30 sejo. Razpravljali so o zakonskih načrtih o srednjih trgovskih šolah in o srednjih tehniških obrtniških šolah; razprava o zakonskem načrtu o srednjih trgovskih šolah je bila zaključena. — Seji so prisostvovali v imenu ministrstva za trgovino in industrijo načelnik Korenić, za ministrtvo prosvete šef odseka Stojanović, za ministrtvo za gradnje inšpektor Maslac in za ministrtvo pravde šef kabineta Bogdanović.

Opomini davčne uprave in sklepi reklamacijskih odborov

Beograd, 27. novembra. AA. V kratkem bodo začele po sklepu finančnega ministra vse davčne uprave preko pošt pošiljati davkoplačevalcem opomine, finančne direktije pa sklepe reklamacijskih odborov. V svojem razpisu opozarja minister za zgradbe v zvezi s tem vse pošiljne direktije, da se morajo opomini in sklepi opozoriti izročiti naslovnikom ali njihovi im opozorilnem oem. Vse starešine pošt morajo točno ovesti svoje osebje o dolžnosti prilikom predaje teh sklepov in opominov. Opomini bodo rdeče barve, obstoječi iz dveh delov ter na gornjem robu perforirani. Na eni polovici bo opomin, druga pa bo služila kot potrdilo prejema in se mora vrniti davčni upravi, ki ga je poslala. Istotako kot opomini so rdeče barve sklepi reklamacijskih odborov. Minister za zgradbe opozarja pri tem, da so ti opomini in sklepi poslani privatnim osebam, ki niso oproščene poštnih taks, radi česar se mora za vsak opomin in sklep plačati po en dinar porta.

VREMENSKA NAPOVED

Dunaj, 27. novembra. d. Dunajska vremenska napoved za jutri: V Severnih Alpah menja se naraščajoče pooblačenje. V nekaterih krajih mogoče. Milo vreme. V Južnih Alpah: napredujoče poslabšanje, od časa do časa dež. Milo vreme.

† Velja Vukičević

Beograd, 27. novembra.

Davi je nenadoma umrl Velja Vukičević, ena najuglednejših političnih osebnosti bivše radikalne stranke, bivši dolgoletni minister in ministrski predsednik.

Njegova smrt je bila nenadna. V sredo zvečer je sedel v krogu svoje rodbine še zdrav, ob pol 11. uri je pa potožil, da mu je slabo. Legel je takoj v posteljo z bolečinami v srcu. Prižgal si je še cigareto, misleč, da mu bo odleglo, ker pa le ni bilo bolje, so poklicali zdravnika dr. Sima, ki stanuje v hiši. Zdravnik je ugotovil srčno nervozo, ni pa slutil, da bo za bolnika katastrofalna. Tudi Vukičević sam je potolažil družino, češ, da ni nič hudega. Okoli 1. ure ga je zgrabil zopet srčen napad, katerega mu je sledila katastrofa. Velja Vukičević je umrl.

Velja Vukičević se je posvetil politiki že v mladih letih. Bil je med vodilnimi politiki bivše radikalne stranke. Rojen je bil 11. julija 1871 v Oparićah, v levaškem srezu. Gimnazijo je študiral in končal v Vranju in v Beogradu, filozofsko fakulteto pa v Beogradu. Diplomiral je l. 1893. Po končanem študiju se je posvetil profesuri in učil najprvo v Sabcu, potem pa v Beogradu. Od l. 1902 do 1904 je bil šolski nadzornik v Smederevu, nato pa zopet profesor na učiteljski v Jagodini in na gimnaziji v Pirotu, kjer je bil l. 1906 izvoljen za narodnega poslanca. Od tega leta je bil neprenehoma poslanec in vodilni politik bivše radikalne stranke. Od 28. decembra 1921 do konca l. 1922 je bil minister za javna dela, od tega dne pa do 27. julija 1924 pa minister za pošte in telegraf. Od začetka novembra 1924 je bil ponovno imenovan za ministra pošte in telegrafa, od julija 1925 je bil pa minister za prosveto. 17. aprila 1927 je bil imenovan za predsednika vlade in je opravljal to funkcijo do 7. julija 1928.

Bil je politik široke koncepcije. Njegov politični ideal je bil večinski blok, ki naj bi ga tvorile večinske stranke Slovencev, Hrvatov in Srbov. Na ta način naj bi bila dosežena trdna parlamentarna večina in doseglo naj bi se zboljšanje naših razrvanih parlamentarnih razmer. Ta namera pa se je Vukičeviću le delno posrečila in s sklenitvijo blejskega pakta je dosegel le prvi del našega namena. Drugi del pa je ostal nedosegljiv, ker so se med tem strankarske strasti silno povečale, dokler tudi ni prišlo na konec do katastrofe in do usodnih Račičevih strelcev v skupščini. Vukičević je sicer ostal še nekaj dni na vladi, nato pa je odstopil odgovorno mesto dr. Antonu Korošcu, ki je takrat obvaroval državo pred najtežjimi preizkušnjami. Tudi po svojem odstopu pa je bil Vukičević še zelo delaven in vpliven član skupščine. Po 6. januarju pa se Vukičević ni več politično udeleževal.

Večkrat je obiskal Slovenijo. Med nami je imel dosti dobrih in zanesljivih prijateljev. Prvič se je mudil v Sloveniji ob priliki otvoritve veržeskega mostu. V občevarju je bil izredno prijazen in ljubezljiv, s čimer si je pridobil simpatije mnogih znancev in prijateljev. Slava njegovemu spominu!

Dva požara v okolici Kranja

Kranj, 27. novembra.

Dne 24. novembra okoli pol dvanajstih dopoldne je začela nenadoma goreti deloma lesena kočja kočarja Bukovnika Mirka v Andergasu, občina Veleosovo. Poslopje je pogorelo do tal. Ubogi kočar ima okrog 26.000 Din škode. Koča je pričela goreti pri dimniku. Dimnik je bil še nov, iskra ali plamen je švignil skozi zid, od katerega je odpadla sveža malta, česar pa Bukovnik ni opazil. Razen tega je imel pod streho naloženo slamo. Za pogorele objekte je bil zavarovan za 5.000 Din.

Dne 23. novembra okrog osme ure zvečer je izbruhnil požar na podstrešju bleva pri posestniku vdovi Anžič Mariji iz Sidraže pri Cerkljah. Pogorel je hlev, svišli, šupa in svinjak, razen tega vsa krma in stelja. Živino so k sreči rešili. Prizadeta škoda znaša 25.000 Din. Posestnica je zavarovana pri Vzajemni zavarovalnici za 7.000 Din.

Vzrok požara še ni pojasnjen. Poslopja stojte namreč čisto na samem. Videli niso nobenega, da bi postopal okoli bleva. Posestnik Grile Florjan pa je izpovedal, da je našel na streho naslonjeno lestev od voza, ki se je po izjavah domačih nahajala preje v drvarnici. Gasili so požrtvovalno sosedje, ki so rešili pred ognjem hišo in živino.

Iz kriminalnega predala

Ljubljana, 27. novembra.

Tatvine in vlomi

Družabnik trdko »Jugospejalek« g. Alojzij Stanovec je prijavil na policijo, da mu je neznan zlikovec vlomil v drvarnico v kleti njegovega stanovanja v Tavčarjevi ulici 6. Vlomil je vrata in nato s sekuro odprl zaboj, iz katereh mu je odnesel 24 velikih oljnatih slik, 3 škatle otroških kino-aparatur, 5 strojev za rezanje mesa in dva tučata jedilnega orodja. Tatvine je osumljen neki delavec, ki je večkrat delal v sosedni drvarnici.

Mizarski pomočnik Novak Franc je prijavil na policijo, da mu je neznan tat 26. t. m. ob 6. uri zvečer ukradel raz kolesa, ki ga je pustil na ulici pred neko gostilno v Medvedovi ulici, karbidno svetilko, vredno 100 Din.

Bručan Ivan, sluga pri trgovcu Držaju v Kolodvorski ulici, je prijavil policiji, da mu je 26. t. m. ob 4. uri popoldne ukradel neznan tat moško kolo znamke »Tribuna«. Kolo je last njegovega gospodarja in je vredno 2000 Din.

Posestnik Remec Franc v Mostah je prijavil, da mu je neznan tat ukradel v času od 19. do 26. t. m. iz zaklenjene omare v podstrešju njegovega stanovanja dva zimska suknjica, vredna 600 Din. Tatvine je osumljen neki delavec, ki je bil svoj čas pri Remcu zaposlen in je z njegovim dovoljenjem spal eno noč v podstrešju.

Aretacija vlomilca

Strážnika Čeh in Kek sta 26. t. m. ob 4. uri popoldne aretirala v Tavčarjevi ulici št. 6 24-letnega Urankarja Riharda, brezposelnega mehanika iz Trsta. Policiji je uspelo, da izsledijo v njem vlomilca, ki je pred kratkim odnesel bančnemu uradniku B. Saksidi čevlje, rokavice, majo in drugo. Ukradene stvari so našli pri Urankarjevem bratu, ki je povedal, da mu jih

je podaril Rihard. Ko so Urankarja na policiji zadržali, je odločno tajil ter se izgovarjal, da je navedene stvari kupil od nekega neznanca v »Zvezdic« za 90 Din.

V družbi nekega Škulca Jordana, ki ga tudi policija zasleduje, sta prodala mehaniku Nardinu moško kolo za 450 Din. Tudi to kolo je gotovo ukradeno, kar dokazuje, da si nista upala priti po denar, ker sta se bala aretacije. Seveda tudi to tatvino Urankar tajil in se izgovarjal, da je pripeljal kolo Škulca iz Postojne, kjer ga je kupil za 200 Din, ki mu jih je Urankar posodil.

Prijave

Na policijo je bila prijavljena 1 oseba zaradi kaljenja nočnega miru, 1 oseba zaradi izživljanja stražnika, 1 oseba zaradi hoje po železnici, 4 osebe zaradi kršenja avtopredpisov in 7 oseb zaradi kršenja cestno-polijskega reda.

Sokolstvo

Seja zbora društvenih načelnikov Ljubljanske sokolske župe

V nedeljo 23. t. m. dopoldne se je vršila na Taboru tudi seja zbora društvenih načelnikov ljubljanske sokolske župe. Na seji, ki jo je vodil župni načelnik br. Lojze Vrhovec, je bilo zastopanih 39 društev.

Načelnik je podal izbrano poročilo o stanju telovadnega društva v župi. Konstatiral je žalostno dejstvo, da telovadi le 13% članov in 19% članic. Vzrok zato vidi predvsem v pomanjkanju zadostnega števila dobrega vaditelstva, ki bi bilo kos svoji nalogi. To je upoštevala župa in je zato priredila letos župni prednjaški tečaj, ki je dobro uspel. Br. načelnik je nadalje referiral o udeležbi ljubljanske sokolske župe na zletu in je grajal nedostatke, v prvem redu nedisciplino članstva. Za njim je podala svoje poročilo župna načelnica s. Adela Mužinova.

Br. načelnik je predlagal, da bi se vršila prihodnje leto spomladski župna tekma na orodju, pri kateri bi nastopile 5-članske vrste (z 1-2 namestnika). Za vsako orodje bi se določili 2 vaji izmed tekmovalnih vaj za beograjski zlet s primernimi olajšavami. Predlog je bil sprejet. Br. Suki je podal poročilo o smučarstvu v župi. Na njegov predlog je bilo sklenjeno, da se priredi okrog Božiča pod podstvom br. Badure 14-dnevni smučarski tečaj, koncem januarja ali pa v začetku februarja pa župna smučarska tekma vrst in posameznikov v lepem smučanju in pa na hitrost. Izvedli se bodo skupni izleti.

Br. načelnik je nato poročal o letošnjih društvenih nastopih. Grajal je vse nedostatke, ki jih je tudi naš list že večkrat navedel.

Sprejel se je predlog br. Trčka, da se v bodoče dovolj ustanovitev novih sokolskih edinic le tam, kjer so dani predpogoji za obstoj in da se razpustijo vsa društva, ki ne gojijo telovadbe.

Razpravljalo se je o župnem zletu, ki naj bi se vršil prihodnje leto. Končna odločitev glede tega je bila prepuščena župnemu načelnstvu. Prihodnja seja se bo vršila v drugi polovici decembra.

Sokolsko društvo v Mostah

Delovanje v sokolskem društvu v Mostah je letos razveseljivo oživelo. Dramatični odsek marljivo pripravljajo v vprizarja igro za igro. Pri vsaki predstavi je dvorana nabito polna, kar je gotovo najboljši dokaz, da so vse igre skrbno pripravljene in dobro podane. Najbolj razveseljivo je pa dejstvo, da se moščanski Sokol zaveda predvsem tega, da je njegova glavna naloga telesna vzgoja in v zvezi s to tudi duševna vzgoja. Nova telovadnica v moščanski šoli postaja za veliko število telovadnih žup, saj telovadi že 100 moških deincev in 50 moškega naraščaja. Edina slaba točka je še pri članicah in gojenkah, katerih ne telovadi zadovoljuje število.

Moščanski Sokol proslavi 1. december, praznik narodnega ujedinjenja, s slavnostno akademijo v nedeljo 30. t. m. ob 8. uri zvečer. Kljub 20-letnemu obstoju je to prva društvena akademija. Zato je tem bolj razveseljivo bogat telovadni program, ki obsega 9 točk, ki so večji del izvirne kompozicije domačega prednjaštva.

Uvod je napisal urednik »Srp. Knj. Glasnik« M. Bogdanovič. Iz Šimunovičevih del so vzete štiri novele in roman »Tudjina«. Uvodno besedo je prispeval znani hrvaški kritik Antun Barac. — Ideja »Biblioteka« saviromenih jugoslovenskih pisac« je v osnovi dobra, samo izvajati bi jo bilo treba dosledno. Medsebojnega spoznavanja smo ko kruha potrebni. Zato moram z žalostjo konstatirati, da v celji vrsti književnikov, katerih dela so v programu »B. s. j. p.«, ni niti enega Slovenca. To je neodpušljiva minus te kolekcije in »Narodne prosvete« obenem.

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI

Drama

Začetek ob 20. uri zvečer.
Petek, 28. novembra: Gostovanje ljubljanske drame v Kranju: ob 16. uri »Snežulčica«, ob pol 21. uri »Sveti plamen«.
Sobota, 29. novembra: »Gospa ministrice«. Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izven.

Opera

Začetek ob 20. uri zvečer.
Petek, 28. novembra: »Tosca«, gostovanje baritonista g. Baklanova. Izven.
Sobota, 29. novembra: »Vesela vojna«. Red C.

NARODNO GLEDALIŠČE V MARIBORU

Petek, 28. novembra: Zaprt.
Sobota, 29. novembra ob 20. uri: »Sveti plamen«. Znižane cene. Kuponi. Zadržkrat.
Nedelja, 30. novembra ob 15. uri: »Lutka«. Kuponi. — Ob 20. uri »Aleksandra«. Kuponi.
Ponedeljek, 1. decembra ob 15. uri: »Življenje je lepok. Kuponi. — 20. uri »Dnevi našega življenja«. Kuponi. Slavnostna predstava.

Najlepše Miklavževo darilce

za otroke je lepa aluminijasta kuhinjska garnitura, ali vedrica za pešek, lopatica itd., katero dobite v bogati izbiri pri trvdki

STANKO FLORJANCIC

Ljubljana Sv. Petra cesta 35.
Oglejte si zalogo in izložbe!

V ponedeljek 1. decembra ob 3. uri popoldne se bo vršila slavnostna seja društvene uprave ter zaprisega novega članstva.

Sokolsko društvo v Prevaljah

Sokolsko društvo v Prevaljah priredi v proslavo ujedinjenja 30. novembra t. l. ob 19:30 v dvorani g. Rozmana telovadno akademijo. Pri akademiji sodeluje deca, naraščaj in članstvo. Razveseljivo je tudi dejstvo, da nastopi tudi vrsta starejših članov. Pri proslavi bo sodeloval tamburaški zbor.

Sokolsko društvo v št. Vidu nad Ljubljano

Sokolsko društvo proslavi državni in sokolski praznik 1. december v nedeljo 30. novembra t. l. ob 16. uri v telovadnici narodne šole s svečano sejo upravnega odbora v prisotnosti članstva, naraščaja in dece s slavnostnim govorom, zaobljubo vsega stalnega članstva, z vpisovanjem v knjigo, s pripenjanjem znakov in s telovadno akademijo. Ob 20. uri zvečer bo pa družabni večer pri Slepem Janezu v Zapužah. — Udeležba za vse članstvo obvezna.

Živel Sokol Poljčane!

V nedeljo 23. novembra se je vršil ustanovni občni zbor Sokola v Poljčanah. Kdor je živel v tem kraju pred prevratom in še tudi pozneje (tu mislimo slovenski živelj), bo pojml važnost tega dneva, tega slavnostnega, tega takorekoč zgodovinskega dogodka za Poljčane, ki so, kar se tiče narodnostnega boja, imele mnogo opravka. S tem dnem so se narodni delavci, ki so že cela desetletja nosili v srčih sokolsko misel, končno otresli vseh vezí, stopajoč na plan samozaveštno in ponosno, da je njih ideja končno prodrla tudi pri nas. Mnogi med njimi, ki danes, ker jih je službena pot zanesla drugam, niso več tu, se bodo v svojih srčih nasmehnil, videč, da je njih delo obrodilo sad.

In da je nedeljski ustanovni občni zbor tako izredno uspel, je gotovo neposredno tudi njih zasluga. Sokolski zdravo kličemo tudi tem ob tem slavnostnem trenutku.

Občni zbor je bil tako številno obiskan, da smo Sokoli nanj lahko ponosni. Navdušeno je pozdravil vse sestre in brate predsednik šol. upravitelj br. Alojzij Kranjc predvsem župnega zastopnika br. podstarosta dr. Irgoliča ter zastopnike društev Konjice, Oplopnika, Zreče, Slov. Bistrica in Loče, Povdarjal je, da je Sokol društvo, kjer se združujejo pod enim močnim praporom vsi naši državljani in Slovani sploh ter naj imamo pred očmi dejstvo, da je to društvo, ki dela v prid državi. In kdor koristi državi, koristi tudi samemu sebi. Njegov zanosni nagovor so podkrepili pevci z znano »Zovi, samo zovi, svi čez Sokolovi...«, ki so že tudi uvodoma zapeli »Slovenec, Srb, Hrvat«.

Prevzet od navdušenja je nato župni zastopnik prečital upravo, ki je poleg stalnih odborikov, namestnikov in revizarjev sledeča: starosta šol. upravitelj br. Alojzij Krajnc, podstarosta zdravnik br. dr. Artur Hronovsky, načelnik učitelj br. Alojzij Živko, načelnica dijakinja IV. letnika učiteljskega sestra Mira Požeg ter prosvetar učitelj br. Ivan Kovič.

Za njegovimi idejnimi sokolskimi besedami in po pozdravu ter čestitkah zastopnikov sokolskih društev je pozdravila navzoče in razvila svoj program sestra načelnica. Slovesnost pa so končno zaključili naši vrli pevci s pesmijo »Zastava že razvita je...«. — Zdravo!

Potreba Sokolskega doma v Trebnjem

Našemu sokolskemu društvu je z novim letom definitivno odpovedana telovadnica v prostorih g. Alojzija Pavlina. Tako bo Sokol z novim letom ostal popolnoma brez vsakih prostorov, ter bo s tem pred vsem onemogočena telovadba vseh panog, ki se ravno sedaj naravnost vzorno razvija. Sokolsko društvo se je obrnilo zato na tukajšnjo občinsko upravo in je društvo zaprosilo, da občina Trebnje odstopi za telovadbo Sokolu novo občinsko pisarno, ali pa sedanjo staro občinsko pisarno, če se občina Trebnje s svojo pisarno preseli v novo uradno poslopje. Občinski odbor pa tej prošnji ni mogel ugoditi, ker se bo občinska pisarna preselila v novo uradno poslopje, stara pisarna pa po mnenju občinskega odbora nikakor ni primerna, niti higijenska za telovadbo. Vse druge govorice, ki so se pojavile po Trebnjem, so docela neosnovane in celokupni občinski odbor v Trebnjem podpira društvo Sokola kraljevine Jugoslavije v Trebnjem. Zato je nujno potrebno, aa se razpravlja, kje dobiti po novem letu prostor, ki bo odgovarjal za telovadbo, kar je društvo sedaj v polnem razmahu, in bo, ako se ne najde izhoda iz te kočljive situacije, zopet popolnoma zaspalo, kar bi zelo kvarno uplivalo na vse, ki sedaj delajo pri tako napredujočem našem sokolskem društvu. Na drugi strani pa treba resno misliti na zidavo lastnega doma in v tem pravcu tudi delati in opustiti vse drugo, kar bi bilo društvu samo v kvar. Zato Trebanjci in občani občine Trebnje ne odrecite svoje moralne in gnotne podpore našemu društvu, ki bo sedaj pokrenilo resno akcijo za zidavo lastnega doma v Trebnjem, kajti v vas vseh je in v najkrajšem času se bo izkazalo, ali je mogoče delovanje v tem smislu ali ne. Računamo na podporo vseh prijateljev Sokola, da nas v teh trenotkih moralno in dejansko podpo. Velika sokolska misel in pa ideja, ki smo jo sprejeli z ustanovitvijo Sokola kraljevine Jugoslavije, nam bo pa velika moralna opora pri tem delu, kajti z njo bomo premagali in klonili vse ovire. — Zdravo!

Izšel je v knjižici celotni:

Zakon o glavni kontroli

Dobi se po 10 Din (brez pošt-nine) v tiskarni »Merkur«, Ljubljana, Gregorčičeva ulica št. 23 ali v upravnistvu »Jugoslovana«, Ljubljana, Gradišče

Kultura

Literarni obraz našega časa

Pred kratkim je izšla v Nemčiji zanimiva knjiga: Das literarische Antlitz der Gegenwart (Heinz Kindermann, Max Niemeyer Verlag Halle 1930). Knjiga, ki je gotovo izmed najvažnejših, kar jih je letos izšlo in ki obravnava podobno snov. Razdeljena je v osem poglavij in na koncu je bibliografija v knjigi inovativnih pisateljev — katerih število pa nikakor ni majhno. Prvo poglavje govori o literarni vzporednosti v duhovnem prostoru, kjer loči različne duhovne in umetniške vzporednosti od vzporednosti vsaj štirih generacijskih tipov, ko so navadno še vidni v polni dobi ene generacije. V ospredje današnjega literarnega sveta stopata dve gesli: beseda o premaganem ekspresionizmu in prodoru nove stvarnosti. In v naslednjih poglavjih skuša ugotoviti, koliko se te besede skladajo z dejanskim stanjem v literaturi. Zato govori najprej še o omajanju impresivne umetnosti, zatem o bistvu ekspresionizma in njegovih pesniških oblikah, kjer ugotavlja, da se — kot bomo pozneje videli tudi pri novi stvarnosti — delijo pesniški proizvodi ekspresionizma v dva dela: v dela, časovno vezana, in v dela, ki niso vezana na čas, ki imajo isto geslo ekspresionizma in hočejo bežati iz resničnosti in rešiti mlado generacijo v svet notranjih lepot. Toda preveliko — po eni strani tudi brezuspešno — poudarjanje samo ene strani človeka, to je njegovega duha in duhovnosti, je zdrav rod po vojni kmalu odklonil in spoznal, da je rešitev le v zdravi resničnosti telesa in duha in v zdravi ljubezni do življenja, z eno besedo: v čim objektivnejšem sprejemanju

pravega celotnega življenja, ki je prav tako zanimivo v svoji majhnosti kot v velikih dejanjih. Zato je ekspresionizem kmalu premagala s svojim prodorom nova stvarnost, katere dela pa se zopet delijo v zeitgebundene in zeitlose Sachlichkeitsdichtung.

Ni pa to kaka literarna teorija, ampak je živ duhovni obraz nemške literature in delno tudi druge, ki je opt na dela sama in ki jih pisatelj citira za potrditev svojih izjav in v vsakem poglavju. Zato je knjiga posebno zanimiva in nas spretno uvaja v mlado nemško literaturo ne samo idejno, ampak tudi praktično. Informativno-koristna pa je tudi bibliografija vseh v knjigi imenovanih pisateljev. V seznamu srečamo poleg starih: Bahr, Däublerja, Dehmla, Thomasa Manna itd. tudi najnovejše: Billingerja, Brechta, Bronnena, Brucknerja, Kestna, Lampla itd.

Knjiga je pisana optimistično, z veliko ljubeznijo do predmeta in s precejšnjim poznavanjem in razumevanjem najnovejših zahtev in ciljev mladih.

Biblioteka saviromenih jugoslovenskih pisaca

Tako je izdajateljsko podjetje »Narodna prosveta« v Beogradu nazvalo eno svojih knjižniških kolekcij. Doslej je izšlo enajst knjig. Prvih pet zavzema pesnik Jovan Dučić, katerega dela so v nji v celoti izšla. Tehten predgovor je napisal Bogdan Popović. V zadnjih mesecih pa so v kratkih intervalih izšle po dve knjigi izbranega materijala iz del Miloša Crnjanskega, Dinka Šimunovića in Veljka Petrovića. Prvi je zastopan z Dnevnikom o Černojeviću in s tremi novelami iz zbirke Priče o muškomo. Poleg tega pa je v drugi knjigi objavljenih še dvanajst potopisov.

Dnevne vesti

— Službeni list kr. banske uprave Dravske banovine št. 41. z dne 29. novembra 1930. ima sledečo vsebino: Zakon o pooblastilu ministra za trgovino in industrijo za uveljavljanje dopolnilnega zapisnika z dne 31. avgusta 1930. k trgovinski konvenciji, sklenjeni med Jugoslavijo in Poljsko dne 23. oktobra 1922., in uredba k temu pooblastilu; Pravilnik o delokrogu, delovanju in dolžnosti šolskih poliklinik in šolskih zdravnikov po zakonu o narodnih šolah. Izpremembe in dopolnitve v pravilniku za izvrševanje predpisov iz št. 62. taksne tarife; Razpis o potrditvi glede izvora z Grškega; Razne objave iz »Službenih novine«.

— Perzijski poslanik v Beogradu. V sredo je dopotoval v Beograd Fatulan Han Pakrevan, novimenoimani perzijski poslanik v Beogradu, da izroči svoja poverljiva pisma, s katerimi ga je postavil v Beogradu za poslanika perzijski šah Riza Kan.

— Nov agregat elektrarne v Velenju. Državna elektrarna v Velenju si je nabavila nov agregat z vsemi pritliklinami, ki ima 5000 kilovatov kapacitete.

— Rezervne oficirje obveščamo, da je izdalo ministristvo prometa odlok, po katerem bodo od 1. januarja 1931. dalje izdajale legitimacije za trikratni popust na železnica in ladjah le komande vojnih okrogov, kamor je dotični rezervni oficir pristojen in kakor to predvideva čl. 11. pravilnika o voznih olajšavah. Tozadevne formularje ima v zalogi Zveza rezervnih oficirjev v Ljubljani (Kongresni trg 1). Formular št. 2 Din.

— Ameriški praznik »Dan zahvale«. Ameriški poslanik v Beogradu g. Prince je bil tako ljuboz, da je glede na jutrišnjo proslavo »Dneva zahvale«, ameriškega narodnega praznika, dal sledeča pojasnila: Dan zahvale, ki se slavi vsako leto zadnji četrtlet meseca novembra, je samo obnovitev prvotne svečanosti po žetvi, ki so jo vsi stari narodi slavili, da izrazijo svojo zahvalo za vsakoletne dobrate. V Zedinjenih državah severne Amerike ima ta proslava služben značaj. Ni sicer uzakonjena, pač pa odrejena z ukazom predsednika in guvernerja vseh držav. Brez takega ukaza bi »Dan zahvale« izgubil svoj službeni značaj kot javen praznik, zato so ti ukazi praktično obvezni. Ta naša nacionalna proslava se je začela leta 1621 v Novi Angleski (Massachusetts), ko so sloviti »puritanski potniki« ustanovili to svečanost po prvi žetvi leta 1621. Po tem se je dan zahvale slavil povsod po severni Ameriki. Tudi britanski Kanadci imajo sličen dan, ki pa se slavi nekaj preje kakor naš. Tako vidimo, da je ta praznik razširjen po vsem severno-amerškem kopnem. Samo pred meščansko vojno so nekatere naše južne države opustile proslavo »dneva zahvale«, ker so tamošnji ljudje mislili, da je to samo proslava Yankee-jev in Puritancev in da bi imela izpodrinuti praznovanje Božiča. To mnenje pa je kmalu prešlo in »Dan zahvale« se danes slavi pri nas povsod. Sedanji datum, t. j. zadnji četrtlet v novembru, je določil leta 1864 veliki predsednik osvoboditelj Abraham Lincoln. Od tega časa je vsak predsednik proglašal proslavo tega dne.

— Oblike in klobuke kemično čisti, barva in plisirata tovarna Jos. Reich. 6603

— Popravi. Pri prvem proizvajanju filma »Za čast domovine« ni zaigralo državne himne godbeno društvo »Zarja«, temveč »Sloga«.

Iz železniške službe. Izpit za glavno skupino pri generalni direkciji so položili: iz prometne službe: uradniki II. kategorije: Turin Viktor, šef postaje Ptuj; Bajuk Izo, šef postaje St. Janž na Dol.; Brajnik Josip, šef postaje Medvode; Fethich-Frankheim Miroslav, šef postaje Rogatec; Florjančič Josip, šef postaje Sv. Lovrenc na Poh.; Krulj Adalbert, šef postaje Trebnje; Mešiček Hugon, prometnik, Jesenice; Privšek Franjo, šef postaje Grosuplje; Lapajne Drago, prometnik, Ljubljana glav. kol.; Lipovšek Franc, šef postaje Ponikva; Ramor Maks, prometnik, Zidani most; Vergelj Anton, prometnik, Ljubljana glav. kol. — Iz administrativno-pravne stroke: Uradnik I. kategorije: dr. Senčar Drago, obče odeljenje. — Iz ekonomske stroke: uradniki II. kategorije: Ferjančič Franc, progovna sekcija Zidani most; Ravter Stanislav, progovna sekcija Maribor glav. prog.; Makoter Franc, progovna sekcija Ptuj; Romauch Peter, obče odeljenje; Hvala Hironim, prometno-komercijelno odeljenje. — Iz komercijelne službe: uradniki II. kategorije: Kastelic Ivan, Ljubljana gor. kol.; Parma Bruno, Maribor glav. kol.; Amaličti Avguštin, Maribor glav. kol.; Prešeren Rudolf, prometno-komercijelno odeljenje; Pavlovič Franc, Maribor glav. kol. — Iz stroke za kontrolo dohodkov: uradnik II. kategorije: Tominec Vladimir, Ljubljana gor. kol. — Iz gradbeno-tehnične stroke: uradnik I. kategorije: inž. Planinšek Karel, progovna sekcija Ljubljana glav. prog. — Iz elektro-strojne službe: uradnik II. kategorije: Kartin Jožef, strojno odeljenje.

— Beograd ima največ nezakonskih otrok. Po zadnji statistiki je bilo v Beogradu v l. 1929. rojenih 4141 otrok, od katerih je bilo 530 nezakonskih. Tako se Beograd lahko po pravici imenuje mesto nezakonskih otrok.

— Nesreče. Včeraj sta se zgodili v kamnolomu tvrdke »Slogade« v Radečah pri Zidanem Mostu kar dve nesreči. Delavec Medveček Jože, 24 let star, je padel tako nesrečno med kamenje, da si je zlomil desno nogo. Pri razstreljevanju kamnja je bil pa precej težko poškodovan na glavi 41letni delavec Kranje Anton. Oba sta bila prepeljana v ljubljansko bolnico. — Včeraj so pripeljali v ljubljansko bolnico tudi Pekovec Antona, 9letnega sinčka posestnika iz Starih Fužin v Bohinju, ki je padel doma na dvorišču in se je močno pobil po glavi.

— Za dva dinarja je prodala biserno ogrlico. Iz Mostarja poročajo, da je 16letna služkinja Zinka Letić ukradla svoji gospodnji, ženi inšpektorja dr. Filipića, biserno ogrlico in jo je prodala neki neznan ženski za reci in piši dva dinarja.

— 14letna nevesta. V Koprivnici sta se poročila neki 18letni mladenič in neka 14letna deklica, seveda šele z dovoljenjem zdravniškega spričevala in dovoljenjem višje cerkvene instance iz Zagreba.

— 14letna nevesta. V Koprivnici sta se poročila neki 18letni mladenič in neka 14letna deklica, seveda šele z dovoljenjem zdravniškega spričevala in dovoljenjem višje cerkvene instance iz Zagreba.

Prvega decembra

usi na

novinarski

koncert

v veliki dvorani „Uniona“

in vseh stranskih prostorih

Ljubljana

Petek, 28. novembra 1930., Gregor. Pravoslavlji: 15. novembra, Krajmir.

Nočno službo imata lekarni Sušnik na Marjinem trgu in Kuralt na Gosposvetski c.

■ Edina prireditev dne 1. decembra bo novinarski koncert v »Unionu«, ki je vedno najlepša proslava državnega praznika, ker jo posetijo vsi predstavniki vojaških, civilnih in cerkvenih oblasti in vsi stanovni brez razlike. Tudi v tem pogledu je ta prireditev edinstvena pri nas. Vstopnice dobite v predprodaji v Matični knjižarni.

■ O priliki državnega praznika dne 1. decembra bo razobesila mestna občina na svojih poslopih državne zastave. Vabim vse hišne posestnike in meščanstvo, da okraši hiše z državnimi zastavami. — Župan: Dr. Dinko Puc.

■ Rezervne oficirje opozarjamo na določila člena 474. službenih pravil, I. del, po katerih so dolžni na državni praznik v ponedeljek dne 1. decembra prisostvovati cerkveni svečanosti, ki bo ob 10. uri v stolni cerkvi sv. Nikolaja. Kdor nima uniforme, naj pride v civilu. Pol ure preje se člani zberejo v pisarni Zveze rezervnih oficirjev (Kongresni trg 1), odkoder bo skupen odhod. — Zveza rezervnih oficirjev v Ljubljani.

■ Odprta noč in dan so groba vrata! V splošni bolnici je umrla ga. Jožeta Gajeta, rojena Zidan. Pokopali so jo včeraj. Rodbini Grailand je umrl sinček Franci, dijak II. raz. drž. realke. Pokopali ga bodo danes ob pol 3. popoldne izpred mrtvašnice splošne bolnice na pokopališču k sv. Križu. V Zeleni jami je umrl Anton Skotič, sprevodnik drž. žel. v pok. Pokopali so ga včeraj. Naj jim bo zemljica lahka, žalujočim naše sožalje!

■ Danes pri Ražmu sveže morske ribe.

■ Ljudsko gledališče ljubljanskega Sokola ponovi v nedeljo 30. t. m. ob 4. popoldne v Narodnem domu dr. Ivana Caha »Snegulčico«, pravljico v 5. dejanjih. Vhod z Bleiweisove ceste.

Maribor

m Proslava 1. decembra. Velika prireditev Narodne obrane v Narodnem domu bo združila vse tvorne sile in prekosila vse dosedanje slične zabave. Vabljeni so vsi narodnjaki, da se prireditve udeležijo. Posebna vabila se ne bodo razpošiljala.

m Sokolske prireditve. V soboto 29. t. m. ob 20. uri bo v dvorani »Union« velika sokolska akademija v proslavo 1. decembra. Vstopnice se dobijo v trgovinah Bureš in Majer. V nedeljo 30. t. m. priredi Sokol I v telovadnici podčastniške šole v kadetnici svojo proslavo z nastopi, govori in igro. Sokol II v Pobrežju pa bo priredil istotako za Pobrežje akademijo s telovadnimi in pevskimi točkami v dvorani g. Rojka.

m Imenovanje. Za tehničnega pristava pri srezkem načelstvu v Mariboru je bil imenovan g. Feliks Celestina.

m Novi komisar obmejne policije. Za komisarja obmejne in železniške policije v Mariboru je namesto Josipa Karabajića, ki je premeščen v Ljubljano, imenovan Stefan Krajnovič iz Velikega Manastirja.

m Nedelja in 1. decembr v mariborskem gledališču. V nedeljo, 30. t. m. se ponovi prvič popoldne ob 15. uri Audranova vesela in zabavna opereta »Lutka«, ki je pri vseh dosedanjih vpriporitvah izredno zabavala občinstvo, zvečer pa se po daljšem presledku vpripori Szirmajeva opereta »Aleksandra«, pri kateri poje glavno

vlogo zopet gđ. Udovičeva. — V ponedeljek, 1. decembra popoldne bo Achardova optimistična komedija »Življenje je lepo« pri kuponih, ob 20. uri pa se kot slavnostna predstava vpripori Leonida Andrejeva drama »Dnevi našega življenja«. Veljajo kuponi.

m Miklavžev večer v veliki dvorani Union. Že lansko leto je priredilo tukajšnje slovensko žensko društvo v veliki Unionski dvorani Miklavžev večer za otroke in mladino, ki je ostal vsem, ki so se ga udeležili, v najlepšem spominu. Tudi letos se pripravljamo tak večer, spojen s pestrnim sporedom in nastopom Miklavža v sijajnem spremstvu. Starše, ki žele nuditi svojim otrokom lep užitek in veselje, opozarjamo že sedaj na to priznano dobro pripravljeno prireditev, katere dobitek bo namenjen za Počitniški dom kraljice Marije na Pohorju. Podrobnosti so razvidne iz lepakov.

m Mariborske brivnice ob praznikih. V nedeljo 30. bodo brivnice v mestu ves dan zaprte. Na praznika 1. in 17. decembra pa odprte do popoldne. V okoličih in na deželi bodo brivnice v nedeljo dopoldne odprte, 1. in 17. pr. m. pa ves dan zaprte.

Celje

■ Mestno načelstvo se seli. Po dograditvi dvorišnega trakta se preseli večji del uradov mestnega načelstva v nove prostore, zato danes ne uradujejo. Kdor je za danes povabljen, naj se zgleda jutri. V nujnih zadevah se sprejemajo stranke v sobi št. 2.

■ Uradni dan Zbornice za trgovino, obrt in industrijo za Celje in celjsko okolico. Gremij trgovcev naznanja vsem gospodarskim krogom v mestu Celje in njegovi bližnji in daljši okoličih, da uraduje referent Zbornice v torek 2. decembra 1930 ob 8. do 12. ure v posvetovalnici gremija tugocev Celje, Razlakova ulica št. 8, pritličje, levo. Stranke, ki žele kako pojasniti ali svet v zadevah, katere zastopa Zbornica, naj se pri njem v določenem času zglase.

■ Zanimivo francosko predavanje. Nocoj ob 18-15 predava v Narodnem domu g. Marcel Vey, lektor francoskega jezika na ljubljanski univerzi, o »Pesniki Parnasa«. Vstop prost.

■ Spored koncerta, ki se vrši na praznik ujedinenja v ponedeljek 1. decembra v Celjskem domu, je že razviden z lepakov. Koncert obeta biti po vsebini in po nastopajočih prav zanimiv.

Proračunska seja mestnega občinskega sveta mariborskega

Maribor, 27. novembra. Danes ob 18. uri se je pričela v posvetovalnici na magistratu proračunska seja mestnega občinskega sveta, katero je otvoril in vodil župan dr. Alojzij Juvan. Svetniki so bili zbrani skoraj polnoštevilno in tudi galerija je bila dobro zasedena. Za overovatelja zapisnika sta bila imenovana gg. Vošnjak in Sabothy. Overovali so se prejšnji zapisniki in župan je še sporočil, da je podal ostavko svetnik J. Weixel, kateremu izreka za njegovo 10letno delo iskreno zahvalo.

Nato prevzame besedo referent finančnega odseka Vladimir Pušnjač; finančni odsek je imel tri proračunske seje. Razpravljalo se je tudi o seji upravnega in kopališkega odseka.

Na teh sejah so napravili v prvotnem načrtu nekatere spremembe. Smernice, ki so vodile sestavljalce proračuna, so bile: varčevanje pri vseh izdatkih in izvršitev samo tistih investicij, ki so absolutno in neizogibno potrebne, dalje teženja, da se občina ne ovira v razvoju in ekstenziji. V polni meri se je seveda upoštevala sedanja splošna kriza, ki zmanjšuje kupno moč in konsum ter povzroča nazadovanje posebno pri oblihi, trgovini in industriji. Odpravili sta se dve banov. davščini: tovarnina in davek na nezazidane parcele. Na novo pa se je uvedel davek na tovarni promet, da bi se našla nova sredstva za kritje. Pri sestavi proračunov so se našla nova sredstva za kritje. Pri sestavi proračunov so se našla nova sredstva za kritje. Pri sestavi proračunov so se našla nova sredstva za kritje.

Proračun sam je sestavljen tako, da izkazuje mestni zaklad 18.479.750 Din izdatkov in 6 milijonov 593.658 Din rednega kritja. Posamezne postavke kažejo sledeče številke:

	potreba	kritje
Splošna uprava	3.612.643 Din	828.500 Din
uprava imovine	607.090 Din	854.302 Din
mestna podjetja	343.450 Din	899.826 Din
občinski dolgovi	4.714.543 Din	2.480.149 Din
ceste, ulice, trgi itd.	2.798.237 Din	617.060 Din
gasilstvo	155.075 Din	nič
zdravstvo	757.761 Din	786.560 Din
socijal. skrbstvo	2.332.985 Din	872.093 Din
šolstvo	1.681.338 Din	194.000 Din
znanost, umetnost		
in prosveta	358.896 Din	8.852 Din
obrt in trgovina	142.000 Din	nič
vojaštvo	516.772 Din	1.938 Din
raznoterosti	769.380 Din	20.348 Din

Primanjkljaj znaša tedaj 11.885.912 Din, ki pa ga krije donos davščin z 11.615.000 Din, tako da ostane samo še 270.912 Din resničnega primanjkljaja.

Donos davščin samih je razdeljen po teh-le postavkah:

50% občinska doklada na neposredne davke 2.900.000 Din, prenosnina 150.000 Din, davščina na vino in vinski mošt 2.000.000 Din, davščina na pivo 900.000 Din, davščina na žganje in liker 120.000 Din, davščina na šampanjec 25.000 Din, gostajščina 3.250.000 Din, kanalščina 1.500.000 Din, davščina na vozila 350.000 Din, prirastkarina 250.000 Din, davščina na prenočišča 100.000 Din, pasji davek 700.000 Din.

Naj nihče ne manjka ta večer v Celjskem domu. Začetek točno ob 20. uri.

■ Vstopnice za koncert koroških pesmi na praznik ujedinenja ob 20. uri v Celjskem domu se dobe v predprodaji v knjižarni Goričar in Leskovšek. Celjani, segajte prido po njih!

■ Pogreb učiteljice gđ. Hallade bo danes popoldan ob 15. iz mrtvašnice mestnega pokopališča. Pogreba se udeležijo tudi šolska mladina. O rajni smo izvedeli nekaj črtic, ki kažejo lep značaj te nesrečne ženske. Ko je bila še učiteljica je svoje revne učence redno podpirala z denarjem, živili in obleko. Ker tedaj še ni bilo šolskih in drugih knjižnic, je na svojem stanovanju iz lastnih sredstev ustanovila knjižnico za svoje učence. Večni mir blagi duši!

■ Brivnice na nedeljo in ponedeljek. Svoje čitatele bi radi obvestili radi odpiranja brivnic v teh dveh dnevih, pa nam je nemogoče, ker dobivamo od različnih strani nasprotujoče si informacije. Po njih bodo brivnice v nedeljo 30. novembra odprte, po drugih pa na državni praznik. Celjski brivci pa sami ne vedo.

■ Andrejev sejem, ki bi se moral vršiti 30. novembra, je radi nedelje in narodnega praznika preložen na torek 2. decembra.

■ Hmeljarska podružnica Celje ima v nedeljo 30. t. m. ob 8. uri zjutraj v prostorih občinskega urada Celje-okolica svoj občni zbor. Na dnevnem redu je volitev odbora in delegatov za 1931, razne slučajnosti in zanimivo predavanje o izgledih našega hmeljarstva v bližnji bodočnosti. Hmeljarji, pridite polnoštevilno!

■ Zahvala. Načelstvo okoliške občine se zahvaljuje spoštovani rodbini Majdič, ki je naklonila ob smrti g. Petra Majdiča 1000 Din za rezeve okoliške občine.

■ Smrtna kosa. V Liscach št. 3 je 26. t. m. umrl vinicar na Wogovem vinogradu Lenarčič Anton, star 45 let. V javni bolnici sta 27. t. m. umrli občinska reva celjske okolice 77-letna Narat Marija ter očinski revež iz Slivnice pri Celju 75-letni Gradišnik Janez. Gradišnika je policija pred dnevi našla onemoglega pod nekim kozolcem v Zavodni in ga spravila v bolnico.

Kočevje

Sokolsko društvo Kočevje priredi 1. decembra v dvorani hotela »Trst« ob pol 12. uri (po gimnazijski akademiji) svečano sejo uprave z obljubo novega članstva, ki je definitivno sprejeto. Udeležba obvezna. — Ob 6. uri zvečer istotam slavnostna akademija v proslavo narodnega ujedinenja, z mnogovrstnim sporedom. Vabljeni vsi.

Jurij Baklanov

Slavni ruski baritonist, ki bo pel drevi v operi »Tosca«. Glede na veliko zanimanje za tega pevca svetovnega slovesa, se je opernemu vodstvu posrečilo pridobiti ga še za nastop v nedeljo v naslovni vlogi opere »Boris Godunov«.

Ptuj

Gledališki abonma v Ptuj. Še enkrat opozarjamo na gledališki abonma, ki ga je razpisalo Nar. gledališče v Mariboru za svoje predstave v Ptuj. Prijave sprejema g. Christof v pisarni g. dr. Ferneveca do sobote 29. t. m., podrobnosti smo objavili v prejšnjih številkah in pripominjamo še, da se oddajajo v abonmaju le cele lože.

Kranj

Važen razglas. Tvrška Zobret in Co. d. z. o. z. v Britofu pri Kranju namerava zgraditi železniški tir, ki bi se odcepil pri km 73-838 na progi Planica-Ljubljana. Ta 196 m dolg industrijski tir naj bi vezal železniško postajo Kranj s skladiščem za laneno seme in tropine, ki se bo tudi istočasno šele zgradilo. Za pristop k skladišču je projektirana 5 m široka dovozna cesta, ki bi se priključila državni cesti Ljubljana-Kranj. Vse te naprave bi se zgradile deloma na železniškem svetu, deloma na svetu, ki je last imenovane tvrdke. Za izvršitev tega projekta bi bilo potrebno preložiti pešpot, ki pelje na Šmarjetno goro, podaljšati dva propusta pri km 74-01 in 73-8-9 ter preložiti brzojavne vode.

Tozadnji načrt bo na vpogled med uradnimi urami pri srezkem načelstvu v Kranju. V tem času lahko vsakdo vloži ugovor zoper nameravane zgradbe. Ugovori se morejo javiti najkasneje med obravnavo vodstvu komisije.

Na prošnjo direktorja državnih železnic in imenovane tvrdke se razpisuje o vsem tem po predpisih ministrske naredbe, vodnopravnega zakona in kranjskega stavbnega reda politični obhod v zvezi z vodnopravno obravnavo in stavbnim ogledom, ki se bo vršil 16. decembra 1930. Komisija se bo sestala ob 9. uri na mestu samem.

Nagla smrt uglednega meščana. V 78. letu starosti je umrl v četrtek pop. po kratki in mučni bolezni posestnik Adolf Rohrmann. Pokojni je bil svoj čas poštni upravnik, predsednik Glasbene matice in znan pevec. Pogreb bo danes ob treh popoldne. Bodi mu blag spomin.

Krško

Težki izgredi slaboumnega. Vdova Terezija Voglar iz Žadovinka je šla v nedeljo domov, ko jo je na cesti pod Leskovcem srečal neki 25letni možki in jo udaril s pestjo, da se je od bolečin sesedla. Ne meneč se za napadeno je neznanec zdirjal naprej v Krško z gramoznim kamenjem v rokah. Med potjo ga je srečala neka kole-sarka iz Leskovca, pa je spoznala še pravočasno nevarnost in jo je popihala v nasprotno smer. V Krškem se je pa spravil nad neko žensko v družbi. Grozil ji je in zahteval od nje denar. Na klice so prišli iz neke gostilne fantje iz Mrtvic in napadalca prijel ter ga ugnali. Ugotovili so tudi, da gre za Franceta, posestnikovega sina iz Jelš, ki se mu včasih meša. Iste dan je pretepel tudi neko učenko v Gorici.

Zaloga vtihotapljenega sahara. Na prijavo je tukaj glavni oddelk finančne kontrole s fin. preglednikom g. Salničem ob asistenci orožnikov ter občinskega zastopnika izvršil v sredo popoldne hišno preiskavo pri Mariji 8. v Krškem. Našli so v omari skrito zalogo 108 polnih škaltij in posebej še pol kg sahara ter 236 škaltij praznih. Saharini je pri imenovanju shranil neki Leopold Zupančič iz Potoč pri Vidmu.

Tatvina voza. V noči od torka na sredo je bil ukraden Francetu Arhu, pos. v Leskovcu, enovprežni voz, vreden 1500 Din. Domneva se, da so tatvino izvršili cigani, ki so se točasno zadrževali na Črešnjah.

Hrastnik

Hrastničanje smo lahko pravzaprav zelo zadovoljni ljudje, kajti pri nas so nastopili skoro že popolnoma predvojni časi. Glejte, če ni rest! Mnogi se še spominjate, da so prihajali pred vojno prav radi v našo dolino celjski nemški-tarji in isto se godi že zopet zdaj. V nedeljo je priredil v steklarni nemški koncert kvartet Männergesangsvereina aus Celje, ter so se ga udeležili seveda nekatere »predvojne« znane osebnosti iz Südmarke in Schulvereina, tako tudi dvojica takih od rudnika. Kemična, ki je bila predvojno vselej na prvem mestu, je izostala, kar pohvalno omenjamo. Mi nimamo in ne moremo imeti seveda ničesar proti temu, da se v steklarni prirejajo nemške prireditve, opozarjamo le, da je bila steklarna pred vojno prostor, kjer so kamenjali in najzgodnejše blati-li hrastniške in druge Sokole. Zelo se bojimo, da se ti časi ne ponovijo! Vprašamo, za koga se je vršila ta nemška prireditev? Samo kot kronisti beležimo tudi, da je bila te dni odpuščena iz pisarne steklarne gđ. G., hčerka

Anton Kozjak obsojen na 8 let težke ječe

Oproščen je bil krivde in kazni zaradi najetega bratomora

Maribor, 27. novembra.

Danes se je vse popoldne in deloma še popoldne nadaljeval velik obnovljeni proces proti posestniku Antonu Kozjaku iz Kaplje nad Mariborom, ki je bil obdolžen umora brata Andreja pred 21 leti, o katerem smo poročali pred-čerašnjim in včeraj. Zaslisevanje pri se je zaključilo že sredi. V celoti jih je nastopilo pred sodniki okrog 50. Izjave drugih 50 pri se pa so prečitale. Dočim so v začetku nastopale po večini obremenilne priče, so potem prevladovale razbremenilne. Ker pa je od umora poteklo že 21 let, se večina ni mogla več natanko spominjati tedanjih dogodkov. V ljudskem mnenju je bilo vkoreninjeno prepričanje, da je Andreja Kozjaka umoril ali Ivan Pressnitz ali Kotnik ali brat Anton, ali sporazumno vsi trije. Vse pa je vedno stlenelo na domnevah, raznih predpostavkah in indicijah. Absolutnih dokazov ni bilo mogoče ne prej ne sedaj doprinesiti.

Državni pravdnik dr. Hojnik, ki je zastopal obtožnico, je navajal vse obremenilne okolnosti, kar so jih podali dosedajni procesi. Kot posebno obtežilo je smatral to, da je Kozjak nagovarjal nekdanjo pričo Rudolfa Fona k izpovedi v njegov prilog, ker bi tega ne bil storil, če ne bi bil kriv. Vztrajal je zaradi tega pri prvot-

nem predlogu, da se kazni potrdi. Kozjakov zagovornik odvetnik dr. Slokar je pobijal verodostojnost obremenilnih prič, ki da pri svojem postopanju proti obtožencu niso bile brez posebnih zasebnih nagibov. Temu nasproti pa je naštel dolgo vrsto resnih in značajnih ljudi, ki so vsi izpovedali razbremenilne okolnosti glede njegovega klijenta. Svoj zagovor je končal s podarkom, da ves dosedajni potek procesov ni mogel Antonu Kozjaku dokazati krivde, da bi brata Andreja sam umoril ali za ta zločin koga najel. Radi tega naj se Kozjak te obtožbe popolnoma oprosti, radi nagovarjanja k požaru in krivega pričevanja pa vsaj milo kaznuje, če se misli, da je oboje ali eno zares zagrešil.

Sodni dvor se je po končanem zagovoru umaknil k posvetovanju. Sodni svetnik dr. Lešnik je nato objavil to-le razsodbo

Anton Kozjak se radi pomanjkanja dokazov oprošča glede najetega umora brata vsake krivde in kazni, obsoja pa se zaradi napeljevanja k požaru in krivega pričevanja na 8 let težke ječe, v katero se mu vštejejo vsi preiskovalni zapori in deloma že prestana kazen iz leta 1928.

Državni pravdnik pa je proti oprostilni razsodbi glede prve obdolžitve prijavil vzklic.

Divji lovci v revirjih Storžiča izsledeni

Zanimiva hišna preiskava na domu osumljencev

Kranj, 27. novembra.

Ze nekaj mesecev so delali zagonetni divji lovci veliko škodo v vseh lovskih revirjih Storžiča. Naš list je že obširno poročal, kako so jih lovski čuvaji večkrat zasačili pri delu, do živega pa jim le niso mogli.

Poročali smo že, da je čuvaj Andrej Oitzel iz Zgornje Kokre, ki je uslužben pri družbi »Jezersko«, dne 18. novembra okoli treh popoldne zasačil v revirjih družbe »Jezersko« pod takozvano »Gamsovo planino« dva možka, ki sta ravno drla košto. Ko se jima je na tihem približal na 30 do 35 korakov, sta ga opazila in zbežala, odrto košto pa pustila na licu mesta. Lovec Oitzel je v enem izmed divjih lovev spoznal Megliča Franca iz Loma pri sv. Katarini. Dne 22. novembra je o vsem tem obvestil orožništvo, ki je z njegovo pomočjo začelo s temeljitim zasledovanjem.

V bližini »Javornik-planine« sta že dalj časa zaposlena kot gozdna delavca brata Franc in

Aleš Meglič iz Loma. Oba sta znana kot strastna divja lovca. Oitzel je takoj spoznal Franca Megliča, ki ga je imel na sumu že od 18. novembra. Orožniki so v navzočnosti lovskih čuvajev Andreja Oitzla in Lovra Megliča izvedli na domu bratov Megličev hišno in osebno preiskavo.

Našli so svežo srnino kožo, loj divjega kozla, dva para svežih rogov divjega kozla in en par svežih srnjakovih rogov. Dalje so našli na stanovanju 21 ostrih nabojev za lovsko puško enocevko. Vse te predmete so orožniki takoj zaplenili in oddali sreskemu načelstvu v Kranju.

Franc in Aleš Meglič vsako krivdo odločno zanikata. Pravita, da sta delala v gozdovih barona Borna in da sta predmete našli. Rogove da jima je prinesel oče še pred vojno, dočim so lovski strokovnjaki ugotovili, da so še sveži in stari komaj dva meseca. Zvita lovska tatova imata orožje najbrž skrito kje v gozdu. Orožniki so ju ovadili sreskemu načelstvu v Kranju.

znane tukajšnje narodne delavne obitelji, ki je tudi sama sodelovala pri narodnih prireditvah, zlasti pri Glasbenem društvu. Zanimalo bi nas pa vsekakor kratko pojasnilo tovarne, zakaj je bila odpuščena baš ta gospodična, ki je ena najstarejših v pisarni in znana po svoji vestnosti in točnosti. Za pojasnilo bomo hvaležni!

Zagorje

Deputacija pri pogrebu. V sredo je zastopala zagorsko sokolsko društvo pri pogrebu pokojnega soustanovitelja našega društva Joška Modica 8 članov v kroljih broječa deputacija z zastavo, za katero je tolikokrat ponosno korakal. Iz iskrene hvaležnosti so mu položili na grob lep venec, raz Sokolskega doma pa je črna zastava dva dneva naznanjala žalostno vest, da Joška Modica ni več med živimi.

SK Zagorje:SK Amater (Trbovlje) 3:1 (2:1). V nedeljo se je vršila nogometna tekma med SK Zagorjem in SK Amaterjem, prvakom trboveljskega okrožja. Tekma se je končala z zasluzeno zmago SK Zagorja. Igra je bila obojestransko živahna in napeta. Domačini so nastopili z veliko tremo proti trboveljskim junakom, toda z mnogo volje in z velikim elanom, ki jim je pomagal do uspeha. Gostje so diktili oster tempo, ki so ga Zagorjani izdržali do konca in ga mestoma še postrili. Moštvo gostov se je poznalo častitljiva starost, kajti nastopili so samozavestno in s sigurnostjo proti mlademu, jedva rojenemu klubu. Toda Zagorje je z izredno voljo do zmage in s požrtvovalnostjo nadomestilo tehnično premoč gostov. Razlika v golih bi bila gotovo večja, če bi bila levi in desni krilec domačinov bolj kos svoji nalogi. Gole za Zagorje so dali: Fink, Jordan, Arhar, Sodnik g. Spindler je bil povsem kos svoji nalogi. Bil je objektivni in je imel igro ves čas v sigurnih rokah. Proti igračem ni imel težke naloge, ker se je igralo laire, dasi ostro. Zadovoljiti pa ni mogel trboveljskih »drukerjev«, ki niso mogli preboleti poraza manjšega moštva in so s svojimi nesportskimi dejanji mnogi neprijetno presenetili našo publiko, ki ni vajena takih izpadov. —Č.

Električna zadruga v Zagorju je razširila svoje omrežje od izolirnice proti zapadnemu delu Podstrane do »Jevševarja«.

Hud pes. V Toplicah ima posestnica J. K. nevarnega psa, ki je že mnogo mimoidočih napadel in obgrizel. Tako je v ponedeljek ugrizel v nogo šiviljsko vajenka T. B., ki je nič hudega sluteč šla po cesti. Nenadoma pa se zakadi njo pes, katerega se je dekleta tako prestrašila, da j padla v nezavest. Pri padcu si je občutno poškodovala glavo, da je morala iskati zdravniške pomoči.

Trbovlje

Proslava 1. decembra. Tukajšnje Sokolsko društvo priredi 1. decembra ob 1/8. uri zvečer v Sokolskem domu v proslavo državnega in sokolskega praznika telovadno akademijo s sledečim sporedom: 1. orkester igra sokolsko himno; 2. pozdrav starešine; 3. govor prosvetarja; 4. deklamacija; 5. pevsko društvo »Zvon« poje »Na dan!«. Izvajajo se sledeče telovadne točke: »Marseljez«; »Barkarola«; »Bežimo, tečimo«; »Kijic«; »Ritmčne vaje«; »Popuhnil je veter«; »Ritmčne vaje«; »Skupinske vaje«; »Slo-

venske mladenke«; »Beograjske vaje«; »Velika palica«; »Serenada«; »Ples Turkince«; »Egip-tovske«; in telovadba članov na bradlji.

Žužemberk

Proslava ujedinjenja. Sokolsko društvo priredi dne 1. decembra na kegličju br. Pehani Albinu proslavo narodnega ujedinjenja. Na sporedu je slavnostna seja, govor o pomenu prvega decembra, svečana zaobljuba članstva. Pri tej priliki bo nastopil pod vodstvom br. Franceta Prvica novoustanovljeni pevski zbor, kateri že prav pridno vežba. Začetek točno ob 3. pop. Udeležba za vse članstvo strogo obvezna.

Stavbeno gibanje. Letošnje stavbeno gibanje je bilo zelo živahno, saj ne pomnimo, da bi se v zadnjem desetletju toliko zidalo in popravljalo, kot letos. Tako si je preizdal g. O. Pavčič hišo ter prizidal še eno stanovanjsko sobo. — G. Jože Legan je dovršil enonadstropno hišo in se je že uselil. — G. Jožef Stupica čevlj. moj. in pos. si je zgradil nasproti gostilne Mlakar lično enonadstropno hišo, ki bo v okras trga, ko bo dogotovljena. Notranja dela se bližajo koncu in se bo hiša lahko še pred zimo porabila za stanovanje. Obe stavbi je zgradil zid. moj. A. Zupančič. — G. Slavko Gliha pos. in čevlj. moj. je svojo hišo renoviral ter notranje prezidal in ji dal zelo čedno zunanje lice.

Trebnje

Neopravičena posest in nošenje lovške puške. Grm Franc iz Mačjega dola pri Trebnjem je navdušen lovec in ni čuda, da je kot tekemu dišala jesenska zajčja pečenka. Nabavil si je protipravno lovsko puško in si je prisvajal po tujih revirjih divjačino. Pri tem divjem lovu je bil pa zasačen in prijavljen žandarmeriji. Ker je pa dosledno tajil, da ne poseduje lovške puške — je žandarmerija priredila hišno priiskavo — in je našla »nabasanoc« puško v kleti za vrati. Divji lovec, ki se je ravno zopet pripravil na lov, je moral puško oddati orožništvu, epilog te lov-ske zgodbe pa bo seveda pri sodišču.

Lavrica

Zgradba dvorane. Ker so se tu društvene razmere tako predrugačile, je bil preteklo nedeljo sklican sestanek tukajšnjega prostovoljnega gasilnega društva. Glavna točka programa je bila zgraditev dvorane, ki se bo uporabljala za čitalnico, knjižnico, predvajanje iger in druge kulturne prireditve. Sklenilo se je, da se takoj počne z gradnjo, posebno ker je znani naš mecen obljubil ves zidni in strešni material ter apno.

Dramski odsek tamburaškega društva »Krimc« je zopet ves v delu. Na novem odru je otvoril sezono z burko »Kakršne gospod, tak sluga«. Dvorana je bila natrpana. Pa tudi gledalci so prišli na svoj račun. V kratkem bodo igrali »Skapinove zvijače«.

Sokol. Dne 23. t. m. je bil v gostilni br. Iv. Ogrina sestanek za ustanovitev Sokolske čete v Lavrici. Po prečitaniu pravil in nagovoru staroste Sokola IV iz Ljubljane br. Zebala se je izvolil sledeči pripravljalni odbor: starosta br. Ivan Ogrin, podstarosta br. Alojzij Zeleznikar, tajnik br. Ivan Peric, blagajnik br. Fran Dremelj, načelnik br. Marijan Simčič, načelnica s. Zalka Črnolagar. Lepi obisk je pričal, da je bila ustanovitev sokolske čete nujna. Pač pa je želeli večjega odziva škofelčanov.

Bled

»Jugoslovana« dobite v trafikah g. Svetina pri Trohi, g. Potočniku v Drini in g. Mandelju pri pošti. Stane samo 1 Din.

Zopet dve novi sokolski društvi. Komaj se je ustanovilo sokolsko društvo na Blejski Dobravi in v Gorjah, ki šteje že okoli 140 članov, že čujemo, da se je ustanovilo sokolsko društvo na Koprivniku in v Gorjušah. Naprednim vaščanom moremo na njihovi kulturni poti samo čestitati!

Več luči. Na česti od vile Mayer do pensiona Svobode v Zelečah je nujno potrebno več luči, kajti cesta je precej ozka ter obdana z obeh strani z visokimi drevesi, ki ne propuščajo nikoli svetlobe. V oblačnih nočeh vlada tu pravcata egiptovska tema, podobna v podzemeljskih labirintih. Merodajni faktorji naj bi oskrbeli potrebno razsvetljavo, kakoršna je bila v letnem času!

Znano gostilno je prevzela pri Rotu na Bohinjski Beli gospa Pogačarjeva.

Proslava 1. decembra se bo vršila v znamenju državnega sokolskega narodnega praznika. Napredni g. Izlaker Albin bo odstopil v ta namen svojo kino dvorano, kjer je bil stari Sokolski dom. Proslava bo kaj slovesna, ki se bo vršila ob 8. uri zvečer. Na sporedu je slavnostna seja društvene uprave, združena z zaobljubo novo pristopivših članov. Patriotičen govor bo imel br. Kobilica Rudolf. Nastopil bo pevski zbor Sokola pod spretno taktirko br. Vrešeca Milana, šol. upravit. v Ribnem pri Bledu in tamburaški zbor pod vodstvom br. Joška Hudovernika. Po sporedu je prosta zabava.

V Lescah pri Bledu bodo napeljali elektriko čez žel. progo k nekim novim hišam, ki so bile do sedaj brez razsvetljave. S tem bo dobila vsa leška občina električno razsvetljavo.

Parna žaga v Lescah je omejila svoj obrat. Izmed 28 delavcev bodo še 4 delavci ostali v svoji službi.

Premestitev. Ker je ga. Föderberg Potočkar, učiteljica v Ribnem pri Bledu, nastopila dopust, je banska uprava premestila v Ribno gđ. Debeljak Stanislavo, učiteljico v Gorjah.

Premestitev na pošti. Včeraj 26. t. m. je bila premeščena s tukajšnje pošte gđ. Ida Jelovek na glavno pošto v Ljubljano.

Radio

Ljubljana, petek, 28. novembra: 12.15 Plošče (arije jugoslovanskih umetnikov — resna glasba). 12.45 Dnevne vesti. 13.00 Čas, plošče, borza. 17.30 Radio orkester: Klavir in harmonij solo. 18.00 Dr. Lovro Sušnik: Francoščina. Dr. V. Bohinc, Fritjof Nansen. 19.30 Gospodinska ura, ga. Zemljanova. 20.0 Valčkova ura, igra radio orkester. 22.00 Časovna napoved in poročila, napoved programa za naslednji dan.

Ljubljana, sobota, 29. novembra: 12.15 Plošče (mešan program). 12.45 Dnevne vesti. 13.00 Čas, plošče, borza. 18.00 Viktor Pirnat: V dolini gradov (Grm, Zaboršt, Graben). 18.30 Radio orkester: Violina solo. 19.50 Ga. Orthaber: Angleščina. 20.00 B. Hrovat: Filmska kultura. 20.30 Pevski dueti: Slovenske narodne pesmi (gđ. Meze in ga. Golob). Harmonika solo gosp. Rakuš. 23.00 Napoved programa za naslednji dan.

Zagreb, petek, 28. novembra: 12.20 Kuhinja. 13.30 Novice. 17.00 Koncert. 18.30 Novice. 20.30 Beograd. 22.30 Novice, vreme in sneg. 22.40 Večerna glasba.

Zagreb, sobota, 29. novembra: 12.20 Kuhinja. 13.30 Novice. 17.00 Radio orkester. 18.30 Novice. 19.25 Predavanje o delav. zavarov. 20.00 Prenos opere iz narod. gledališča v Beogradu.

Beograd, petek, 28. novembra: 12.45 Radio orkester. 13.30 Novice. 17.00 Kuhinja. 17.30 Pesmi. 19.30 Nemščina. 20.00 Melodrama. 20.30 Koncert godalnega kvarteta. 21.00 Radio orkester. 22.30 Poročila. 22.50 Kvartet.

Beograd, sobota, 29. novembra: 12.45 Radio orkester. 13.30 Novice. 18.00 Radio orkester. 19.30 Industrijski kongres (prof. S. Veljič). 20.00 Prenos opere iz beograjskega gledališča; nato jazz orkester.

Ljubezniv berač

»... Lepo prosim! Bom molil za Vas!«

»... ršen duš na tabl'! Celih 50 par mi da, ubivci! Hudič naj ga vzame!...«

Za komercijalizacijo poljedelstva

Več trgovskega duha v naše poljedelstvo.

Mnogo se govori in še več se pisari o svetovni agrarni krizi, kakor tudi o lokalnih depresijah, s katerimi se bori poljedelstvo posameznih držav. Mi smo v našem listu že večkrat analizirali te pojave in jih poskušali teoretično rešiti na več načinov. Mnogo se je pisalo in se tudi še nadalje diskutira o reorganizaciji posameznih poljedelskih panog v smislu razvoja splošnega gospodarstva.

Poročila naših gospodarskih institucij nam ravno letos na prav izrazit način dokazujejo in tudi usmerjajo pota reorganizacije našega poljedelstva. Naš izvoz sadja se je letos povečal za 35%. Končni rezultati pa bodo ta efekt gotovo še znatno povečali. Druga važna panoga našega poljedelstva, žitarice, se nahaja v velikih zastankih, njen izvozni efekt je postal naravnost minimalen in najbrže ni več daleč čas, ko bodo cene naših žitaric padle pod produkcijske stroške in s tem končnoveljavo zaprle vse možnosti izvoza. Poljedelstvo, kakor vse druge grane proizvodnje, je treba pač nekoliko razgrubiti. Po svoji naravi je itak zelo okorno, se poljedelstvo zelo težko preobrazuje iz svoje konservativnosti. Že samo vprašanje, ali naj uvažamo ekstenzivno ali intenzivno gospodarstvo, dela našim teoretikom mnogo preglavice. V splošnem prevladuje mnenje, naj se uvažja v poljedelstvo racionalizacija. Nabavijo naj se traktorji, sejalni stroji, stroji za žetev, mlitnice itd. Na drugi strani se zopet priporoča intenzivno gnojenje, ki bo našo produkcijo dvignilo na 20—30 stotov na ha. S tem se bo nedvomno doseglo, da bomo v stanu produkcijske stroške naših deželnih pridelkov znižati. Na drugi strani pa bomo seveda tudi našo produkcijo temu primerno zvišali. Nastaja pa samo vprašanje odjema. Ali bomo mogli te naše povečane previške tudi vnovčiti. Naši teoretiki pravijo, da bomo to storili igraje, že zato, ker bomo na svetovnih tržiščih lahko uspešno konkurirali vsled naših nizkih cen, ki jih bomo dosegli baš radi splošne racionalizacije, ki nam je vedno tako pri sre. No, kakor izgleda, pa ta stvar ni tako enostavna. Najboljši dokaz nam nudi ravno sovjetska Rusija. Ta država, ki je v letošnji žitni kampanji izvozila ogromne količine žita in s cenami konkurirala vsem ostalim agrarnim državam, ni mogla uresničiti svojega famoznega petletnega programa in niti ni bila v stanu, da uravnovesi svojo trgovinski bilanco, ki je bila lanske leto aktivna, letos pa je vsaj za prvih osem mesecev znatno pasivna. Poročila, ki prihajajo iz raznih krajev, ki jih je Rusija preplavila s svojimi žitnimi zalogami, niso baš najbolj ugodna za rusko gospodarstvo. Poleg tega pa je treba še upoštevati, da je v Rusiji vsaka privatna posredniška trgovina odpravljena, ter ne obstajajo nikakoli vmesni členi med producentom in kupcem (državo), ki bi obremenjevalno vplivali na prodajno ceno. Države in to v prvi vrsti potrošne države so

vedle skrajni agrarni protekcionizem, ki agrarnim državam zapira pot na njihova notranja tržišča. Če se bodo razmere razvijale v tej smeri, bomo imeli v gotovih državah že v dobljenem času prohibicijske zapreke, ki jih ne bo moglo preplezati nikako, še tako nizko kalkuliranje proizvodnih stroškov. Najlepši dokaz temu nam kaže popolna stagnacija naše vinske kupčije, ki kljub svojim izvanredno nizkim cenam ne more prekorčiti državne meje. Tako se bo godilo tudi našim žitaricam vse dotlej, dokler ne bo zavel v svetovnem gospodarstvu nov konjunkturalni val. Zato tudi vprašanje intenzivnega poljedelstva absolutno nič ne zaostaja za vprašanjem ekstenzivnega gospodarstva. Obe vprašanji igrata v narodnem gospodarstvu enako važno vlogo, vprašanje je samo, kje, kdaj in kako naj se eden ali drugi način gospodarjenja uvažja. Zato delujemo in propagiramo racionalizacijo in intenzivno gospodarjenje samo v onih panogah, ki po svoji gospodarski in trgovski konstrukciji dovoljuje tak način. Na polju žitaric za enkrat ni ugodnih vidikov. V sadjarstvu, mogoče tudi vrtinarstvu so pogoji trenutno ugodnejši.

Poljedelsko produkcijo je treba pač tudi prilagoditi ponudbi in povpraševanju, saj je ta v gotovih točkah povsem slična industriji, produkcija, posebno kar se tiče golo trgovskih momentov. Za to učimo našega kmeta trgovskega mišljenja in navajamo ga na večjo elastičnost njegove produkcije. Naš zavod za pospeševanje zunanje trgovine naj ne išče samo tržišč za naše proizvode, ki jih imamo v zalogi, on mora storiti še en korak dalje in vprašati svetovnega konzumenta, kaj on želi in kaj zahteva. Če bomo imeli vse te njegove želje v resnici v točni evidenci, bodo poljedelske krize vedno redkejši pojav.

Poglejmo samo naše vinogradnike! Niti v glavo ne pade večjemu dolenskem ali štajerskemu vinogradniku, da bi vnovčeval grozdje. En sam kratek obisk naših vinorodnih krajev nas pouči, kako konservativni je naš vinogradnik, niti enega kg grozdja vam ne proda — če si utrzete grozd, ga zaboli srce. Kadar pa se stiska mošt, takrat pa je naravnost užaljen, če v velikih požirkih ne uživate te njegove kapljice. Pa pogledjmo vinogradnike v Smederevu. Vprašanje samo, koliko svežega grozdja so letos izvozili in vnovčili. Denar je doma naložen v hranilnici, drugemu pa kapital leži v kleti, se mu stalno niža in je vezan na riziko prodaje in drugih nezdov.

Lahko bi našli stotine takih slučajev in to ne samo v poljedelstvu, celo v vrtinarstvu. Moj predlog bi bil, da se v kmetijske šole in sploh v vso agrarno izobrazbo uvažja več trgovskega duha, ki bi našemu kmetu vsposobil ne samo dobrega producenta, pač pa tudi dobrega trgovca.

Rolf.

Anglija monopolizira uvoz sovjetske Rusije

Dne 22. t. m. je bil v Londonu podpisan dogovor med Arcos Ltd in Central Softwood Buwng Corporation Ltd o prodaji mehkega lesa iz Rusije Angliji. Zanimivi sta izjavi, ki sta jih pri tej priliki pisмено podala predsednik sovjetske trgovske delegacije v Londonu Mr. Bron in predsednik zgoraj navedene angleške korporacije. V teh izjavah poudarjata enodušno oba predsednika, da je inicijativa za ta dogovor dala angleška korporacija, obenem sta se pa oba zastopnika tudi uverila, da ne sme biti v angleško-ruskih odnosih nikakih vprašanj, ki bi jih ne bilo mogoče rešiti v zadovoljstvo obeh strank. V nadaljnjem se poudarja potreba po normalizaciji ruskega lesnega izvoza na angleška tržišča.

Značilno za angleško poslovno pojmovanje je dejstvo, da je bil ta dogovor podpisan istega dne, ko je Lloyd George v dolnji zbornici govoril o drzni politiki dumpinga sovjetske vlade. Jugoslovanski Lloyd komentira ta trgovinski dogovor v svojem današnjem uvodniku sledeče: Naša država je izvozila v Anglijo letno 40—45 tisoč ton lesa v vrednosti 40—45 milijonov dinarjev, od tega je bilo nad polovico mehkega lesa. Da bo to najnovejšje sovjetsko-angleško prijateljstvo prizadelo našo lesno industrijo, je evidentno. List nadalje zatrjuje, da bo sovjetski les, ki je po svoji konstrukciji trši in tudi cenejši, uspešno konkuriral našemu lesu tudi v Palestini, Turčiji, Egiptu in Grčiji. Poleg tega pa je naša slavenska hrastovina dobila na Japonskem silnega konkurenta.

Vse to pomeni, da čakajo našo lesno industrijo in trgovino težki časi in je nujno potrebno, da se najdejo učinkoviti protiukrepi, da se izognejo katastrofi, ki lahko uniči to našo veljavno gospodarsko panogo.

Gospodarske vesti

× Pomoč naši industriji. Znano je, da je morala v Subotici tvornica »Ferru« zaradi pomanjkanja dela opustiti večje število delavcev in uradnikov. Delavci bi morali te dni zapustiti tovarno. Med tem pa je skušalo podjetje najti pomoč, in res se mu je posrečilo dobiti naročila prometnega ministarstva. V tvornici bodo popravljali na račun države vagoni. V ta namen je ministarstvo določilo 12.000.000 dinarjev. Tvornica bo mogla zopet redno poslovati do prihodnjega poletja. V delavskih krogih je spričo tega zavladalo veliko zadovoljstvo, da so rešeni skrbi, kako bodo preživeli nastopajočo zimo.

× Zasedanje gospodarskega odbora. Včeraj popoldne se je končalo 8. letošnje zasedanje gospodarskega odbora. Ob sklepu tega zasedanja je bil sprejet sklep, da se bo 4. zasedanje vršilo 8. decembra v Zagrebu, in sicer v dvorani zagrebske trgovske, obrtniške in industrijske zbornice. Dnevni red bo tale: 1. ukinitve današnjih ugodnostnih železniških tarif za prevoz tujelega premoga in koks v zvezi z znižanjem tarif za domači premog do reških pristanišč. 2. predlog železniške uprave o omejitvi, izjemne tarife št. 34 zaradi zlorab. 3. predlogi o uvedbi ugodnosti pri tarifah za prevoz žita in moka.

× Podružnice Priv. agrarne banke. Privilegirana agrarna banka namerava po vseh središčih, kjer se nahajajo banske uprave, otvoriti svoje podružnice.

× Bodite oprezni pri nakupovanju inozemskih strojev! Naše kraje preplavljajo agenti inozemskih tovarov in ponujajo razne stroje. Običajno podkrepljujejo svoje ponudbe z zatrjevanjem, da se stroji, kakršne ponujajo, ne izdelujejo v naši državi, in da se torej morejo uvažati carine prosto tudi v primerih, v katerih bi morali vedti, da njih trditve ni točna. Ljudje največkrat verjamejo, da bodo mogli dotični stroj res brez nadaljnjega uvoznih carine prosto in se odločijo za nakup. V zadnjem času se množe primeri, da naročniki inozem. strojev še le ob dostopu strojev na carinarnico zvedo, da se naročeni stroji sploh ne morejo uvažati carine prosto ali pa, da morajo za carine prost uvoz še le prositi, če so za to sploh dani predpisani pogoji. S tem prihajajo naročniki inozemskih strojev največkrat v veliko zadrego, ker jim carina povzroča eno tako, da je ali ne zmorejo, ali pa je stroj tako drag, da ni za nje več rentabilen. Spričo tega je za zainteresirane inozemskih strojev, za katere reflektirajo na carinsko oprostitev, nujno potrebno, da se v vseh dvomljivih primerih še pred naročilom prepričajo, ali in v kolikoli so dani pogoji za carino prost uvoz dotičnih strojev. Take informacije je dobiti pri Zbornici za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.

× Izvoz naše živine v Avstrijo. V zvezi s vestmi, ki so se širile, da je avstrijska vlada prepovedala uvoz živine iz nekaterih krajev naše države, češ da je živina bolna na smrkavosti, je ministarstvo za poljedelstvo, veterinarski oddelek, že enkrat demantiralo te vesti, češ da se ne preporuča nanašati samo na neke kraje, v katerih je živina obolela za smrkavostjo. To se je ugotovilo samo v 27 srezih, večinoma v dunavski banovini. Pozneje se je bolezen smrkavost ugotovila še v nadaljnjih 7 srezih iz banovine, in sicer v Alibunarju, Bački Palanki, Kovačici, Velikem Bečuju, Veliki Kikindi, Velikem Bečkereku in Vrhu. Vendar se ta prepoved ne nanaša na kopitarje, namenjene za klanje, iz očin, ki niso okužene, če se pošljejo na dunajsko kontumacijsko tržišče St. Marx.

Borzna poročila

dne 27. novembra 1930

Devizna tržišča

Ljubljana, 27. nov. Amsterdam 22'78, Berlin 13'495, Bruselj 7'8921, Budimpešta 9'8905, Curih 1094'4—1097'4 (1095'9), Dunaj 795'22—798'22 (796'76), London 274'88, Newyork 56'50, Pariz 221'42—223'42 (222'42), Praga 167'39—168'19 (167'79), Trst 295'3—297'3 (296'3).

Zagreb, 27. nov. Amsterdam 22'75—22'81, Dunaj 795'22—798'22, Berlin 13'48—13'51, Bruselj 789'29 bl, Budimpešta 987'55—990'55, London 274'48—275'28, Milan 295'0275—297'027, Newyork kabel 56'61 bl, Newyork ček 56'40—56'60, Pariz 221'42—223'42, Praga 167'39—168'19, Zürich 1094'40—1097'40, Sofija 42 bl, Stockholm 15'20 d.

Dunaj, 27. nov. Amsterdam 285'89, Beograd 12'555, Berlin 169'32, Bruselj 99, Budimpešta 124'17, Bukarešta 4'2163, Kopenhagen 189'95, London 34'4863, Madrid 79'70, Milan 37'165, Newyork 710'30, Pariz 27'905, Praga 21'0637, Sofija 5'1470, Stockholm 190'65, Varšava 79'61, Zürich 137'54.

Curih, 27. nov. Beograd 9'1285, Pariz 20'2925, London 25'0775, Newyork 516'475, Bruselj 72'025, Milan 27'03, Madrid 57'60, Amsterdam 207'90, Berlin 123'09, Dunaj 72'70, Sofija 3'7325, Praga 15'3125, Varšava 57'85, Budimpešta 90'26, Atene 6'675, Carigrad 2'445, Bukarešta 3'0636, Helsingfors 12'99.

Vrednostni papirji

Na ljubljanskem tržišču ni sprememb. Zagreb, 27. nov. Dr. pap.: 7% inv. pos. 86 do 88, vojna škoda ar. 425—428 (428), vojna škoda kasa 425 d, vojna škoda dec. 425—426 (426), vojna škoda febr. 415—420, 4% agr. obl. Bler pos. 90'75—91 (91'25), 7% pos. hipot. 80'50 52'50 bl, 7% Bler pos. 81—81'25 (81'50), 8% do 81'25. — Banke: Hrvatska 50 d, Prašedion 930—935, Udružena 191'75—192, Ljublj. kred. 122 d, Medjunarodna 67 d, Narodna 8100 bl. — In d.: Sečerana Osijek 298—299, Trboveljska 373—375, Slavonija 200 d, Vevče 124—125.

Beograd, 27. novembra. 7% inv. pos. 87—87'50, 4% agr. obl. 52, 7% pos. drž. hip. b. 82'75, 7% Bler 81'625, 6% begluške obl. 73, vojna škoda 446'50—449, ult. dec. 449—449'50, Narodna b. 8100.

Dunaj, 27. nov. Bankvercin 16'90, Kreditni zavod 46'80, Dunav-Sava-Adria 13'40, Prioritete 86'75, Trbovlje 46'60, Leykam 3'50.

Notacija naših državnih papirjev v inozemstvu Newyork, 27. nov. 8% Bler 90—91, 7% Bler 80'50—81'25, 7% pos. drž. hip. banke 80—81.

Žitna tržišča

Na ljubljanskem tržišču tendenca stalna, promet 1 v. g. pšenice.

Novi Sad, 27. nov. Koruza: baška stara 90 do 92'5, baška, sremka nova 67'5—70, baška, sremka nova dec. jan. 72'5—75, baška, sremka nova marc, april, maj 87'5—90, sremka nova posušena 82—84, sremka nova posušena ladja 89—91. Vse ostalo neizpremenjeno. Promet: pšenica 16 vag., ječmen 2 vag., koruza 60 vag., moka 6 in pol vag. Tendenca stalna.

Budimpešta, 27. nov. Tendenca uvrščena, koruza prijazna, promet miren. Pšenica: marc 15'56, (15'56—15'57), maj 15'46—15'51 (15'46—15'47). — Rž: marc 9'16—9'22 (9'16—9'17). — Koruza: maj 12'25—12'38 (12'30—12'31), transit maj 10 do 10'15 (10'10—10'15).

Ljubljansko lesno tržišče

Tendenca neizpremenjena, brez prometa.

Sport

Pred važnimi odločitvami v našem plavalnem sportu

Poročali smo že, da se vrši v nedeljo 30. t. m. ob 9. uri dopoldne glavna skupščina plavalnega saveza v Beogradu. Dnevni red skupščine obsega nekatere izredne važne točke: eventualno menjanje pravil, eventualni razpust saveza, osnovanje novega podsaveza i. dr.

Plavalni sport je v poslednjem času izredno napredoval in se je pokazalo, da so sedanja pravila pomankljiva. V tem pogledu bo treba iznesti temeljite korekture. Glede razpusta saveza je zares čudno, kako je prišla ta točka na dnevni red in to v tem času, ko je naš plavalni sport pokazal velik korak naprej. Finančno stanje saveza sicer res ni preveč rožnato, toda to še ne more biti vzrok, da se savez razpusti. Sedanja uprava gleda malo preveč črno. Radi velikega programa za prihodnje leto se uprava boji, da mu ne bo kos in ga ne bo mogla izvesti, ker ji primanjkuje denarnih sred-

stev. Sklenila je, da predloži glavni supščini, da se savez prenese v Zagreb. Že preje se je pogajala z merodajnimi krogi v Ljubljani, ki pa so se izrekli proti prenosu saveza v Ljubljano in to predvsem radi pomanjkanja primernih delavcev. Glede Zagreba ne vemo, da-li bo mogel zadostiti današnjih zahtev. Plavalni sport, ki je bil pred leti v Zagrebu na dosti visoki stopnji, je domalega popolnoma propadel. Lani je bilo sicer opaziti malo več aktivnosti, toda zgleda, da manjka primernih osebosti, ki bi se za stvar serno zavzele.

Klubskim delegatom na skupščini vsekakor priporočamo, da o stvari sedeža saveza temeljito premislijo, kajti korak je odločilnega in vitalnega pomena za ves naš plavalni sport.

Sportne drobtinice

Ripenzija, prvi nogometni profesionalni klub, igra 1. decembra v Beogradu proti BSK.

BSK, ki že dolgo časa pogreša dobrega vratarja, je končno rešil pereče vprašanje. Bivši vratar Hajduka, Otmar Gazzari, se je namreč prijavil za BSK, kar pomeni za klub znatno ojačenje.

Jesensko prvenstvo na Dunaju se bo odločilo v nedeljo. Srečata se Rapid in Admira, ki imata enako število točk, vendar ima Admira boljši score. Admiri zaostaja za naslov jesenskega prvaka neodločen izid.

Olimpijski komite v Nemčiji je sklenil, da pošlje na olimpijado v Los Angeles l. 1932 105 tekmovalcev in 15 funkcionarjev. Na zimsko olimpijado pošljejo 21 tekmovalcev.

3.360.000 Din ali 12.000 funtov ponuja londonski profesionalni klub Arsenal kot odkupnino za nekega igralca. Je to angleški internacionalac Goodall, branilec pri Huddersfieldu. To je največji znesek, ki je bil dosedaj nujen za takega igralca.

Ameriška Atletska unija je dobila od nekega prijatelja sporta, ki hoče ostati neimenovan, dva milijona dolarjev kot pripravo za Los Angeles. Obresti znašajo letno 100.000 dolarjev in s tem je ameriška lahka atletika rešena vseh denarnih skrbi.

Barna in Szabados, madjarska svetovna prvaka v table-tenisu, od katerih je slednji nastopil nedavno tudi v Ljubljani, se nahajata na turneji po Švedskem. Na mednarodnem turnirju v Linköpingu sta doživela v dublu senzacionalen poraz po dvojici Kalmodin - Jonson. Šveda sta zmagala s 27:25, 20:22, 22:20. V igri posameznikov sta Madjara doslej še nepremagana.

Lahkoatletski rekordi v Franciji

Ob zaključku lahkoatletse sezone v Franciji je ondotni savez priobčil seznam rekordov, ki so jih dosegli francoski atleti: 100 m: Auvergne 10'6; 200 m: A. Mourlon 21'6; 400 m: Moulines 48'2; 800 m: S. Martin 1'50'6; 1000 m: Ladoumegue 3'49'2; 5000 m: Boulon 14'26'8; 10 km: Bouin 30'58'8; 110 m zapreke: Sempé 14'8; 400 m zapreke: Viel 54; skok v višino: Lewden 1'95 m; skok v daljino: Barlier-Belfort 7'14 m; skok ob palici: Ramamier 3'99 m; troskok: Roussel 13'57 m; krogla: Dufour 15'09 m; disk: Winter 47'92 m; kopje: Degaud 61'34 m; kladio: Raimbourg 42'74 m.

Mali oglasi

Oglasi socijalne in posredovalne vsebine: beseda 50 par. Najmanj Din 5—. Oglasi reklamnega in trgovskega značaja: najmanj Din 10— (do 5 besed). Vsaka nadaljna beseda 50 par. Za pismene odgovore priložite znamko.

PREMOG

trboveljski, šlezjski, angleški in koks

dobavlja na dom

Dunajska 46 »ILIRIJA« d. s. o. z. Miklošičeva 6

Telefon 28-20 Telefon 25-95

Zastopnike

za prodajo šivalnih strojev, separatorjev, koles, gramofonov, elektrotehničnih predmetov itd. pod zelo ugodnimi pogoji sprejememo. »Centra«, trgovina šivalnih strojev itd., Ljubljana, po št. predal 248.

Ivan Magdič,

krojač

Ljubljana, Gledališka ulica št. 7 — se priporoča za jesensko sezono. (791)

Oglašujte

v »Jugoslovanu!«

611

Double, modni kamurari

Športni ševit

za line atleke in zabote.

Velika izbira, ugodne cene.

R. MIKLAUČ »Pri Skofju«

Ljubljana

Lingarijeva ulica — Medar

alka ulica — Pred Skofjo.

612

Velour, modni ševit.

Sukno in pliš

za damske plašče

Velika izbira, nizke cene.

R. MIKLAUČ »Pri Skofju«

Ljubljana

Lingarijeva ulica — Medar

alka ulica — Pred Skofjo.

612

ČARODEJ UFERINI

Senzacija Hamburga, Berlina in ostalih vlemest

v Ljubljani

v petek, ob 8. uri zvečer v dvorani »Uniona«

Vstopnice v Matični knjigarni
Predstave vsak večer

Službene objave

Razglasi sodišč in sodnih oblastev

C III 476/30. 2840

Oklic.

Tožeča stranka Kmečka hranilnica na Ptujski gori, je vložila proti toženi stranki Kranj Jožef, bivši posestnik in oskrbnik v Doleni, sedaj neznanega bivališča radi 4500 Din s prip. k opr. št. III 476/30 tožbo. Narok za ustno razpravo se je določil na 9. decembra 1930. ob osmih pred tem sodiščem v izbi št. 14 razpravna dvorana.

Ker je bivališče tožene stranke neznan, se postavlja dr. Brumen Anton, odvetnik v Ptuj, za skrbnika na čin, ki jo bo zastopal na njeno nevarnost in stroške, dokler ne nastopi sama ali ne imenuje pooblaščenca.

Okrajno sodišče v Ptuj, odd. III., dne 24. novembra 1930.

*

C III 477/30. 2841

Oklic.

Tožeča stranka Cviki Ivan, trgovec v Ptuj, je vložila proti toženi stranki Meznarič Martin, prej pos., Sturmvec št. 53, sedaj nekje na Francoskem, radi 616 Din in nadaljnjih s prip. k opr. št. C III 477/30 tožbo.

Narok za ustno razpravo se je določil na 9. decembra 1930. ob osmih pred tem sodiščem v izbi št. 14 razpravna dvorana.

Ker je bivališče tožene stranke neznan, se postavlja dr. Remec Alojz, odvetnik v Ptuj, za skrbnika na čin, ki jo bo zastopal na njeno nevarnost in stroške, dokler ne nastopi sama ali ne imenuje pooblaščenca.

Okrajno sodišče v Ptuj, odd. III., dne 24. novembra 1930.

*

E 726/30—5. 2842

Dražbeni oklic.

Dne 22. decembra 1930. ob devetih urah bo pri podpisnem sodišču v sobi št. 21 dražba nepremičnin: zemljiška knjiga Žitki, vl. št. 57, 125, 137.

Cenilna vrednost: 38.700 Din; vrednost pritiskline: 6600—Din; najmanjši ponudnik: 25.802 Din.

Pravice, katere bi ne pripuščale dražbe, je priložiti sodišču najpozneje pri dražbenem naroku pred začetkom dražbe, sicer bi se ne mogle več uveljavljati glede nepremičnine v škodo dražitelja, ki je ravnal v dobri veri.

Glede podrobnosti se opozarja na dražbeni oklic, ki je nabit na uradni deski tega sodišča.

Okrajno sodišče Dol. Lendava, dne 18. novembra 1930.

Vpisi v trgovinski register.

Vpisala se je nastopna firma:

822. Sedež: Celje.

Dan vpisa: 12. novembra 1930.

Besedilo slov.: Peter Majdič-Merkur, kovinska, industrijska in trgovska družba z omejeno zavezo v Celju; nemško: Peter Majdič-Merkur, Metall-, Industrie- und

Handelsgesellschaft mit beschränkter Haftung; francosko: Peter Majdič-Merkur, Société pour l'industrie et le commerce des métaux, à garantie limitée.

Obratni predmet:

a) nakup in prodaja na debelo in drobno železnine in železnih izdelkov, ter sploh kovin in kovinastih izdelkov, strojev, orodja vsake vrste, kakor tudi polizdelkov in surovin, ter uvoz in izvoz istih predmetov; b) fabrikacija in izdelovanje železnega in sploh kovinastega orodja vsake vrste, strojev in polfabrikatov;

c) ustanavljanje delavnic in tvornic za železne in druge kovinaste izdelke;

d) ustanavljanje podružnic;

e) prevzem trgovskih in industrijskih podjetij ter tveganja Peter Majdič v Celju;

f) nakup in prevzem nepremičnin, zgradb in zemljišč, sposobnih za uporabo ali pomoč pri izvrševanju zgoraj omenjenih obratov in podjetij.

Družbena pogodba z dne 2. novembra 1930.

Višina osnovne glavnice: 5.000.000 Din. Na to vplačani znesek v gotovini: 5 milijonov Din.

Poslovodje: Peter Majdič, veleindustrialec v Celju—Spodnja Hudinja, Anica Robič, soproga primarija v Mariboru, Petka Jokšič, soproga trgovca v Beogradu, Ruša Kunej, podjetnica v Spodnji Hudinji, Milena Juvanič, soproga uradnika Narodne banke v Mariboru, in Deša Majdič, zasebnica v Spodnji Hudinji.

Za namestovanje upravičen: kolektivno trije poslovodje.

Podpis firme: Besedilo firme podpisujejo skupno trije poslovodje, pri vsaki kupčiji nad 100.000 Din skupne vrednosti pa kolektivno štirje poslovodje.

Namesto enega poslovodje sme kolektivno z dvema poslovodjema sopolpisovati firmo tudi eventualno nastavljeni prokurist.

Okrajno kot trgovsko sodišče v Celju, dne 12. novembra 1930.

Firm 279/30 — Rg C II 50/2.

Vpisi v zadržni register.

Vpisale so se izpremembe in dodatki pri nastopnih združenjih:

823. Sedež: Podnart.

Dan vpisa: 17. novembra 1930.

Besedilo: Kmečka posojilnica in hranilnica Podnart-Ljubno v Podnartu, registrirana zadruga z neomejeno zavezo.

Izbrisi se član načelstva Fister Janez. Vpiše se član načelstva Fister Alojzij, posestnik, Ovisiše št. 2.

Deželno kot trgovsko sodišče v Ljubljani, odd. III., dne 15. novembra 1930.

Firm 1946/30 Zadr. IV 225/51.

*

824. Sedež: Srednja vas.

Dan vpisa: 17. novembra 1930.

Besedilo: Kmetijsko društvo v Srednji vasi v Bohinju, registrirana zadruga z omejeno zavezo.

Vsled sklepa občnega zbora z dne 9. novembra 1930. se je dodala §-u 2. zadržnih pravil še točka e, ki se glasi:

e) zadruga je upravičena za svoje člane

tudi prodajati kruh in drugo pecivo in v to svrhu otvoriti svojo pekarijo.

Deželno kot trgovsko sodišče v Ljubljani, odd. III., dne 15. novembra 1930.

Firm 1937/30 Zadr. II 30/66.

*

825. Sedež: Škofja Loka.

Dan vpisa: 17. novembra 1930.

Besedilo: Ljudska hranilnica in posojilnica v Škofji Loki, registrirana zadruga z neomejeno zavezo.

Izbrisi se član načelstva Velder Ivan, vpiše pa se član načelstva dr. Fajdiga Vilko, kaplan v Škofji Loki.

Deželno kot trgovsko sodišče v Ljubljani, odd. III., dne 15. novembra 1930.

Firm 1916/30 Zadr. III 78/78.

*

826. Sedež: Preska.

Dan vpisa: 17. novembra 1930.

Besedilo: Stavbna zadruga Goričane v Preski, registrirana zadruga z omejeno zavezo.

Izbrisi se član načelstva Zor Ivan, vpiše pa se član načelstva Bukovec Alojzij, železniški uradnik v Medvodah št. 9.

Deželno kot trgovsko sodišče v Ljubljani, odd. III., dne 15. novembra 1930.

Firm 1945/30 Zadr. VIII 236/6.

*

827. Sedež: Ljubljana.

Dan vpisa: 17. novembra 1930.

Besedilo: Zadruga založba v Ljubljani, registrirana zadruga z omejeno zavezo.

Izbrisi se član načelstva Kristan Anton, vpiše pa se član načelstva Kristan Cvetko, tajnik Zveze gospodarskih združenj, r. z. z o. z. v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 13, ki je predsednik zadruga.

Deželno kot trgovsko sodišče v Ljubljani, odd. III., dne 15. novembra 1930.

Firm 1816/30 Zadr. VII 266/13.

*

828. Sedež: Podstreda.

Dan vpisa: 19. novembra 1930.

Besedilo: Hranilnica in posojilnica v Podstredju, registrirana zadruga z neomejeno zavezo.

Izbrisi se zaradi smrti člana načelstva: Jazbec Janez in Preskar Avgust.

Okrajno kot trgovsko sodišče v Celju, odd. I., dne 19. novembra 1930.

Firm 274/30 Zadr. II 34/28.

*

829. Sedež: Žalec.

Dan vpisa: 19. novembra 1930.

Besedilo: Savinjska posojilnica v Žaleu, registrirana zadruga z neomejeno zavezo.

Izstopil je iz načelstva: Naraks Ivan.

Vstopil je v načelstvo: Senica Vilko, posestnik v Žaleu št. 17.

Okrajno kot trgovsko sodišče v Celju, odd. I., dne 19. novembra 1930.

Firm 290/30 Zadr. I 20/40.

Konkurzni razglasi

Sa 5/30—53. 2782

Sklep.

Poravnalna zadeva Ahlin Cirila, neprot. trg. v Ljubljani VII.

Prisilna poravnava izven konkurza, sklenjena med dolžnikom in njegovimi upniki pri poravnalnem naroku dne 31. oktobra 1930., vsebine, da plača dolžnik 60% kvoto vseh terjatev upnikov v dvanajstih enakih mesečnih obrokih, od katerih zapade prvi en mesec po pravomočnosti poravnave, in to s poroštvom Ahlin Franca, posestnika v Ljubljani VII, in Ahlin Angele, trgovke v Ljubljani, Poljanska c. 5, se sodno odobri.

Deželno sodišče v Ljubljani, odd. III., dne 4. novembra 1930.

Razglasi raznih uradov in oblastev

Voj. No. 6105/6—30. 2838

Objava.

Izgubil sem vojaško izpravo, izdano od komande vojnega okruha pod brojem D 818 od leta 1927., in jo s tem proglašam za neveljavno.

Debeljak Rudolf Ivana, s. r. Načelstvo sreza ptujskega Ptuj, dne 21. novembra 1930.

Razne objave

2844

Računski zaključek Kranjske industrijske družbe v Ljubljani

za poslovno leto 1929/30.

Bilanca premoženja dne 30. junija 1930.:

Aktivna: 1. posestvo 3.509.446 Din 42 p; 2. stavbe 10.356.086 Din 45 p; 3. stroji in obratovalne naprave 8.980.764 Din 48 p; 4. nedovršene nove stavbe 901.236 Din 83 par; 5. sirovine in zaloge 21.030.857 Din 96 p; 6. blagajna 675.901 Din 35 p; 7. menice in devize 551.649 Din 87 p; 8. dolžniki in imovina pri bankah 28.423.909 Din 33 p — skupaj 74.429.852 Din 69 p.

Pasiva: 1. delniška glavnica (90.000 delnic po Din 150—nom. vred.) 13.500.000 Din; 2. račun rednega rezervnega sklada (I) 1.379.701 Din 45 p; 3. račun rezervnega sklada za požarne škode (II) 57.477 Din 56 p; 4. račun ažijskega rezervnega sklada (III) 1.504.759 Din 11 p; 5. račun rezervnega sklada iz doplačil za prioritete delnice (IV) 255.000 Din; 6. račun rezervnega sklada za valutarne izpremembe (V) 3.541.730 Din 34 p; 7. račun rezervnega sklada za družbene namene (VI) 1.625.101 Din; 8. lastno premoženje na Bistrici v Rožu 5.120.000 Din; 9. račun davčne rezerve 1.050.000 Din; 10. sklad za investicije 2.500.000 Din; 11. neizplačane dividende 32.376 Din 50 p; 12. račun dvomljivih terjatev 182.696 Din; 13. upniki 38.993.792 Din 07 p; 14. račun dobička in izgube: prenos iz prejšnjega leta 216.344 Din 50 p, preostanek iz tekočega leta 4.470.784 Din 16 p, vsega 4.687.128 Din 66 p — skupaj 74.429.852 Din 69 p.

Račun dobička in izgube dne 30. junija 1930:

Izguba: 1. davki in doklade 3.458.386 Din 41 p; 2. splošna režijska 4.257.230 Din 85 p; 3. zavarovanja: socialno zavarovanje 2.338.851 Din, zavarovanja zoper škodo 180.030 Din 75 p, vsega 2.518.881 Din 75 p; 4. pasivne obresti 1.286.766 Din 53 p; 5. odpisi 1.304.305 Din 92 p; 6. dobiček kot saldo 4.687.128 Din 66 p — skupaj 17.512.700 Din 12 par.

Dobiček: 1. prenos iz prejšnjega leta 216.344 Din 50 p; 2. donos obratov ter gozdnega in zemljiškega posestva 17.296.355 Din 62 p — skupaj 17.512.700 Din 12 p.

Glavna skupščina delničarjev je dne 26. novembra 1930. sklenila, da se na kupon za poslovno leto 1929/30 izplača dividenda v znesku

Din 750 za vsako delnico.

Izplačevanje bodo vršili, pričeni z dnem 2. januarja 1931., sledeči denarni zavodi: Kreditni zavod za trgovino in industrijo v Ljubljani, Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani in Dunavska banka v Beogradu.

Upravni svet Kranjske industrijske družbe.

*

Vabilo

na

redni zbor združbenikov

Premogokopne Zdruga »Belokrajina« v Črnomlju,

ki se bo vršil dne 13. decembra 1930. ob pol dvanajsti uri v Črnomlju v združbenih prostorih na Kanjarici.

Dnevni red:

1. Poročilo ravnateljstva o poslovanju leta 1927., 1928. in 1929.
2. Predložitev zaključnih računov za leta 1927., 1928. in 1929.
3. Poročilo revizorjev za leta 1927., 1928. in 1929.
4. Sklepanje o zaključnih računih za leta 1927., 1928. in 1929.
5. Predlog ravnateljstva o pokritju zgube koncem 1929. leta in predlog o odpisu neplačanih naklad združbenikov.
6. Sklepanje o nakladi (§ 138 obč. rud. zak.).
7. Slučajnosti.

V Črnomlju, dne 26. novembra 1930.

Načelnik združbenega ravnateljstva.

*

Razid društva.

Narodna Stokovna Zveza v Gračnici pri Rimskih Toplicah je bila leta 1928. radi nezadostnega članstva prostovoljno razpuščena.

Breznikar Fr., s. r. bivši preds.

Jan Neruda:

Franc

(Konec.)

»O da — včasih! Največkrat ob četrtkih in petkih, ko ne morem od vas, capini, nič več denarja dobiti... z manj kakor petindvajsetimi groši ne smem domov... Če imam manj, potrkam prav na rahlo na vrata... Zena že ve in me pusti čakati eno uro... Drugi dan pa dobim samo kruh in ker mi ne gre preveč v slast suh kruh, zato mi namaže hrbet... Če imam pa več kakor petindvajset grošev ali celo tolar, tedaj pa kar butnem v vrata in kolnem, dokler mi ne odpre. Potem pa imamo svinjsko pečenko s cmoki in zeljem... Juhu...«

Hotel je doukati, toda silen bolesten kašelj, ki ga je spremljalo splošno smejanje, ga je tako zgrabil, da so mu omahnile roke in gosli padle na tla. Če bi ne bil priskočil Strnad, bi Franc omahnil za njimi.

»Slabo mu je — mrtvakarju... Gostilničar, kozarec brinjevala!... Odpnite mu obleko, sosed, in postavite ga na tla... Franc, pojdi domov, butni v vrata in prespi se!«

Zasopel se je privlekel Franc na prosto. Na pragu ga je obil mrzel zimski zrak. Stisnil se je, roke so mu omahnile na kolena in govoril je sam sebi:

»...In vendar se mi je zdelo, kakor da me nekaj vleče domov...«

Nad ulicami se je vrtinčil sneg, kakor da bi hoteli oblaki vsi hkratu zasesti zemljo. Močan vihar je med živžiganjem in ječanjem podil pred seboj obilo snega, tako da je bila že vsa cesta zasnežena.

Stisnjen in upognjen in z rokami na kolenih se je Franc počasi pomikal dalje.

»In vedno in vedno me kliče domov... Bom moral že hitreje stopiti...« si je zasoplo šepetal. Potegnil je močan veter in mu vrgel sneg v obraz. To mu je zaprlo sapo, tipal je okoli sebe, da bi našel kako oporo — spet se je zaglavo — in kakor lahko pero se je nesrečnik zvrnil in padel vznak na tla.

Nekoliko se je pleglo, da je lahko zopet vstal.

»...Moram — moram domov... Kar umri bom od tesnobe,« je spet mrmral in si dajal poguma.

Dolgo, prav dolgo je omahoval Franc po ostrožni ulici. Skoraj pri vsaki hiši, v vsakem kotu se je ustavil in počival. Končno je dosegel svojo hišo, pa je imel že tako malo moči, da je komaj pritisnil na kljuko. Na pragu se mu je izpodrsnilo in obležal je nezavesten v snegu.

Nekaj trenutkov je bilo vse tiho. Nato je bilo slišati korake in vrata so se odprla.

Močna, velika ženska se je prikazala na pragu.

»Joj!... moj dragi Franc — kaj ti je?«

Urno je priskočila in dvignila možička, kakor da bi bil otrok.

»Kako je z Marijo?«

»Dobro... prav dobro!« je odgovorila in ga nesla na rokah v hišo.

»Le tiho... ona se ne sme prestrašiti,« je šepetal Franc pri vratih svojega stanovanja.

»Ali spi?« — In Franc je s silo udušil kašelj, ki se ga je loteval.

»Da, da. Ona spi!« — Zena je odgovorila s pritajenim, tresočim se glasom in pokleknila

poleg slamnice na tla.

Medel sij svetilke je padal na siromašno ležišče, kjer je ležala uboga postava desetletne deklice. Črni lasje so bili razpuščeni, kakor je to navada pri ljudeh, ki so prisiljeni dalj časa ostati v postelji. Ozek, upal, kakor od stradanja udrt obraz je bil v senc. Oči so bile zaprte, obdane z osineliimi lissami, njene roke pa kakor k molitvi sklenjene.

»Kako je z otrokom? Mene je vedno gnalo domov... Htel sem, kar sem mogel... Ali ne leži, ubožica, kakor angel? No, nikar ne jokaj, stara, saj prinašam denar za zdravila.«

»Zdaj ji ni treba več zdravil!«

Zena ni mogla več zdržati solz in ihte se je vrgla na deklico.

»Mrtva?«

Franca je obupni krik vrgel s stola na tla. Zdelo se je, da se hoče sam prepričati o strašni resnici — toda že po prvem koraku je omahnil nezavesten na tla.

Naslednjega dne smo šli kropit. Rekli so nam, da leži Franc na mrtvaškem odru. Bali smo se, pa smo vendar šli.

V sobi je bilo polno žalostnih in radovednih. Poleg jokajoče žene je stal drvar Strnad. Dolgo in nepremično je gledal na skupaj ležeči trupli.

»Ali ne leži tukaj, kakor žemlja na polici!« se je končno izvilo iz njega. »Zdaj mi ne preostane drugega, kakor da vzamem otroka v roke in ju hkrati odnesem —«

Glas se mu je ustavil, obrnil se je v stran in obrisal solzo.

Bledi angelček je poklical trudnega Franca, daleč, daleč... k sebi ga je poklical.

Električni stol

Znano je, da pridejo v nekaterih državah Združenih držav na smrt obsojeni zločinci na »električni stol«. Je pa v Združenih državah več držav, n. pr. Maine, Michigan itd., kjer te naprave ne poznajo, ker je tam smrtna kazen odpravljena, zopet druge države pa izvršujejo obsodbe na smrt na kakšen drug način: ponekod zločince obešajo, ponekod pa jih obglavljajo.

Znani iznajditelj Tomaž Alva Edison je bil prvi, ki mu je prišlo na misel, da bi bila najlažja in najhitrejša smrt za zločince smrt z elektriko. Njegova misel se je pa tako naglo razširila, da Edison sam ni niti do tega prišel, da bi bil sam tak aparat zložil, ampak so ga drugi prehiteli.

Danes rabijo v raznih jetnišnicah v Ameriki električne stole različnih sistemov. Način pa, kako zločince spravljajo z elektriko na drugi svet, je povsod enak.

»Električni stol« je navaden lesen stol, ki ima z usnjem prevlečen sedež, dve veliki opori za roke, podlogo za noge in precej visoko naslonjalo. Obsojenca posade na stol in ga trdno privežejo nanj: roke na opore za roke, vrat na naslonjalo, noge pa pridejo v dve jekleni cevi na podlogi za noge.

Električna oprava pa obstoji samo iz dveh elektrod, skozi katero napeljejo izmenični tok.

Pri prvih usmrtitvah so napeljali skozi telo po 1500—2000 voltov napet tok. Ta napetost pa se je pokazala kot prevelika, kajti obsojenec ni umrl takoj, ampak je počasi v svoji notranjosti gorel, ne da bi bil mogel izpregovoriti pri tem le besedo, ker je bil že od prvega udarca naprej nezavesten. Zgodilo se je celo to, da so tok ustavili, ker je zdravnik rekel, da je obsojenec že mrtev, a čez čas pa se je obsojenec zopet zavedel.

Takšnega mučenja dandanes ni več. Sedaj ubijajo ljudi z elektriko tako, da napeljejo skozi telo od 1500 do 1800 voltov napet tok, a po polmuri minuti že znižajo napetost na 400 voltov. Nenadno znižanje napetosti toka tako vpliva na delovanje srca, da srce otrpne in obsojenec je takoj mrtev. Ta proces potem zaradi sigurnosti še enkrat ponove. Tok napeljejo v telo od glave do noge; eno elektrodo privežejo obsojencu na sence, drugo pa na meča leve noge, vsled česar tudi prerežejo levo hlačnico na obsojenčevih hlačah. Pri celi proceduri so navzoči ravnatelj kaznilnice, dva zdravnika, duhovnik, 3 uradniki in 7 strežajev, potem rabelj in 12 uglednih ljudi. Doslej se pa še ni nihče od teh ljudi posebno potegoval za to, da sme biti navzoč, dočim so raznih senzacij lažni in ženi tuči ponujali že ogromne vsote,

samo da bi smeli biti zraven. Pripovedujejo, da se je neka ženska samo zato še v naglici poročila z nekim zločincem, da bi smela gledati kot njegova žena, kako ga bodo usmrtili.

Prvi zločinec, ki so ga usmrtili na električnem stolu, je bil neki William Mor Cowler, ki je umoril svojo mater. To se je zgodilo 1. decembra 1. 1890., tako da slavi »električni stol« letos 1. decembra 40-letnico svojega delovanja.

V teh 40 letih so umorili v Združenih državah na električnem stolu nad 3500 zločincev. Najodličnejši med njimi je bil policijski svetnik pri newyorški policiji Bekker, ki so se ga newyorški banditi silno bali. Ta mož se je dal zapeljati od strasti, da je najel nekega človeka, naj ubije nekega ruskega izsiljevalca, ki mu drugče ni mogel do živga. Ko pa so Bekkerja peljali v newyorško jetnišnico v avtomobilu, so ga pozdravljali vsi stražniki, na njegov grob pa so položili zločinci nebroj vencev od samega veselja, da je njihov največji in najhujši nasprotnik umrl.

Franciškan pater Bartl

Franciškan pater Bartl iz Rovt (Reutte) na Tirolskem je ustanovil v svojem domačem kraju kmečki orkester, ki ga sam vodi. V ponedeljek je priredil s svojim orkestrom koncert v Berlinu, ki so ga prenašali tudi po radiu.

so bili vsi porotniki mnenja, da je to le samo-odbramba, če ubije čarovnika človek, ki mu je čarovnik »naredil«.

Varnostno steklo

Izrek »občutljiv kot steklo« dandanes ne velja več. Danes izdelujejo steklo, ki se ne zlomi, in pa steklo, ki se ne krši. O tem steklu je predaval te dni v Berlinu na zborovanju nemške družbe za izdelovanje stekla diplomirani inženir Arbenz.

Varnostno steklo so začeli izdelovati l. 1902. Najboljše današnje varnostno steklo, takozvano »Sandwich«-steklo, obstoji iz dveh steklenih plošč, med ploščama pa se nahaja plast celuloide. Stekljeni plošči očistijo s stroji, potem pa pobrizgajo plošči po eni strani z želatino. Na želatino pride celuloide, ki so ga prej namazali v alkoholu, da se bolje prime. Nato stiskajo obe plošči, med katerima se nahaja celuloide, približno 5 minut v vročini 150 stopinj s pritiskom 5—10 atmosfer.

»Sandwich«-steklo se ne lomi in ne krši, pa tudi nevarnih ultravijoletnih žarkov ne prepušča. Z drugimi metodami izdelujejo zopet pri različnih temperaturah steklo, ki je izredno trdno. Trdnost stekla preizkušajo, da spuščajo na plošče iz različnih višin različne težke krogle.

L. 1929. so izdelali v Ameriki približno 1 milijon kvadratnih metrov varnostnega stekla, na Angleškem pa, kjer imajo vsi avtomobili okna iz takega stekla, okoli 300.000 kvadratnih metrov, v Nemčiji pa le nekaj tisoč kvadratnih metrov. Varnostno steklo rabimo vedno bolj za izločbe, za očala in za podobne stvari.

Dobro je povedal

V nekem nemškem listu je napisal Friderik Karinty to-le »zafrkacije«:

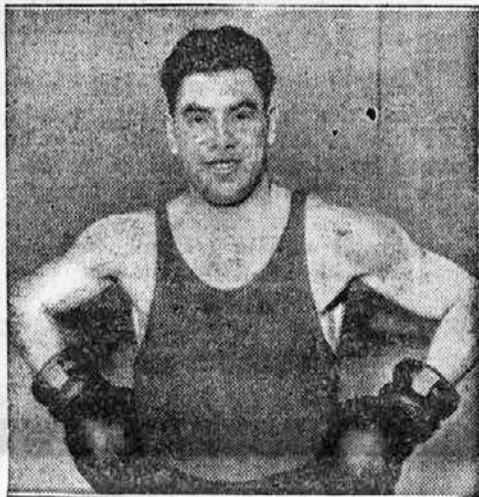
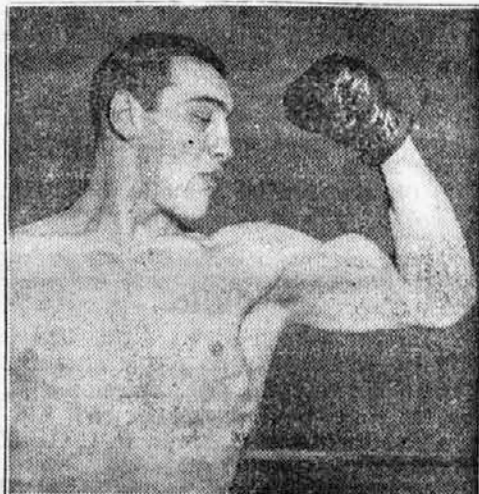
»Kjerkoli hodim, povsod vidim na ljudeh razne gumbce, obročke, križce in kvadrate in kroge, ki jih nosijo vtaknjene v gumbnice ali pa blizu njih, da dajo na ta način vedeti, da pripadajo tej ali oni družbi. Društveni znaki! Nekdaj so jih nosili le člani raznih telovadnih organizacij, in mi, navadni in priprosti ljudje, smo z nekim svetim strahom in visokim spoštovanjem gledali nanje. Potem so pa kmalu prišli v modo še drugi znaki.

Svoj znak ima celo »armada špasa«, in s tem si ustvarja svoj poseben respekt. Poseben znak imajo tudi esperantisti; po tem znaku se spoznavajo med seboj, če se že v svojem umetnem jeziku ne morejo sporazumeti. Društvene znake nosijo tudi člani raznih pevskih društev, in s tem povedo, da smejo peti. Tudi člani avtomobilskih klubov nosijo društvene znake,

da drug drugega ne povozijo. Tudi člani »Pan-evrope« jih nosijo, da se lahko kar na cesti objamejo, če se srečajo.

Vse to pa se mi zdi še mnogo premalo. Kako lepo bi bilo in kako lahko bi se človek na svetu spoznal, če bi moral vsak nositi svoj znak na svoji obleki, po katerem bi človek lahko na prvi pogled spoznal, kdo je ta in ta, koliko ima, kakšnega verskega in političnega prepričanja je, ali pa vsaj kateri stranki pripada. Poročni prstani so tudi tak znak, samo izpopolniti bi jih bilo še treba s posebnimi znaki, da bi človek na prvi pogled vedel, ali je zakon srečen ali nesrečen. In če človek že sam nima avtomobila, naj bi vendar nosil poseben znak, kakšne marke avtomobil bi mu bil najljubši, da ga ne bi povozil avtomobil kakšne druge marke.

Pa tudi tak znak bi bilo treba vpeljati, da bi vsak vedel takoj, da ima vsak svojega očeta in da ga je mati rodila in da se čuti človeka le takrat, če nosi ta znak.

Boksarski match med Paolinom in Carnerom

Italijanski orjak Carnera (zgoraj) nastopi 30. novembra v Barceloni na Španskem proti prejšnjemu evropskemu mojstru Paolinu (spodaj).

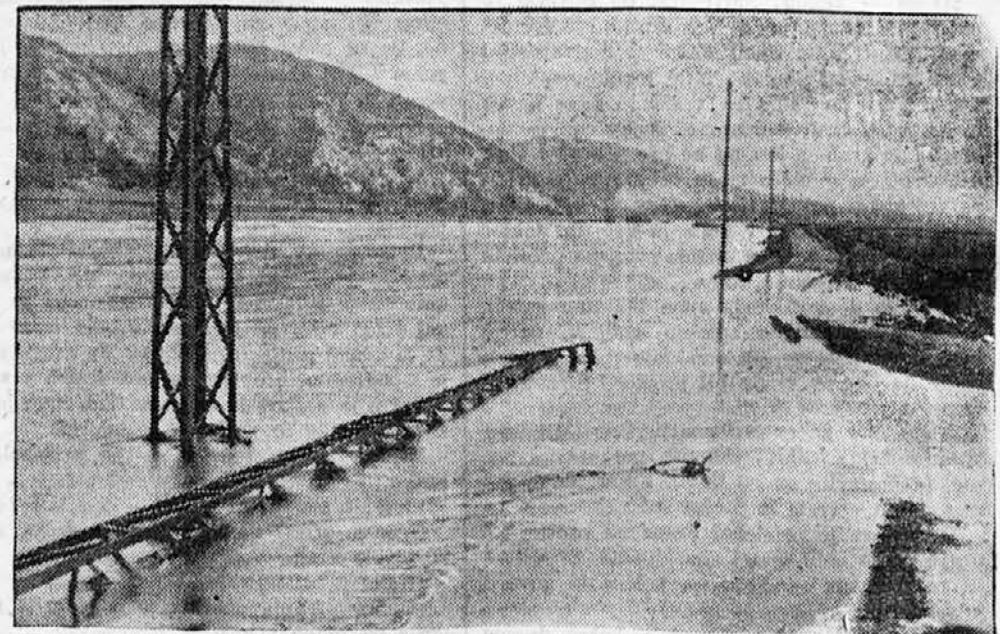
Casopisi v avstralski puščavi

V civiliziranih državah je mogoče vsak dan kupiti časopis za nekaj vinarjev, za prebrati in potem vreči proč. So pa na zemlji še kraji, kjer je časopis dragocen luksuz, tako da roma iz roke v roko, dokler ni popolnoma raztrgan. Taki kraji so predvsem v Avstraliji, ki so od vsakega prometa in od vsake zveze z ostalim svetom še bolj odtrgani kakor južni ali severni polarni kraji. V avstralsko puščavo pride le redkokdaj kak časopis in to navadno le takrat, če vrže kakšno letalo nekaj starih časopisov na zemljo. Za tamošnje naseljence so dnevi, ko dobe v roke kakšen star časopis, pravi prazniki. Čeprav leže dogodki, za katere izvedo naseljenci iz starih časopisov, že silno daleč zadaj, jih vendar silno radi bero. Ljudje preberejo vsako vrsto in vsako novico po dvakrat in trikrat in šele potem dajo časopis naprej. Tako roma časopis od farne do farne, dokler ni ves raztrgan, da ga ni mogoče več brati.

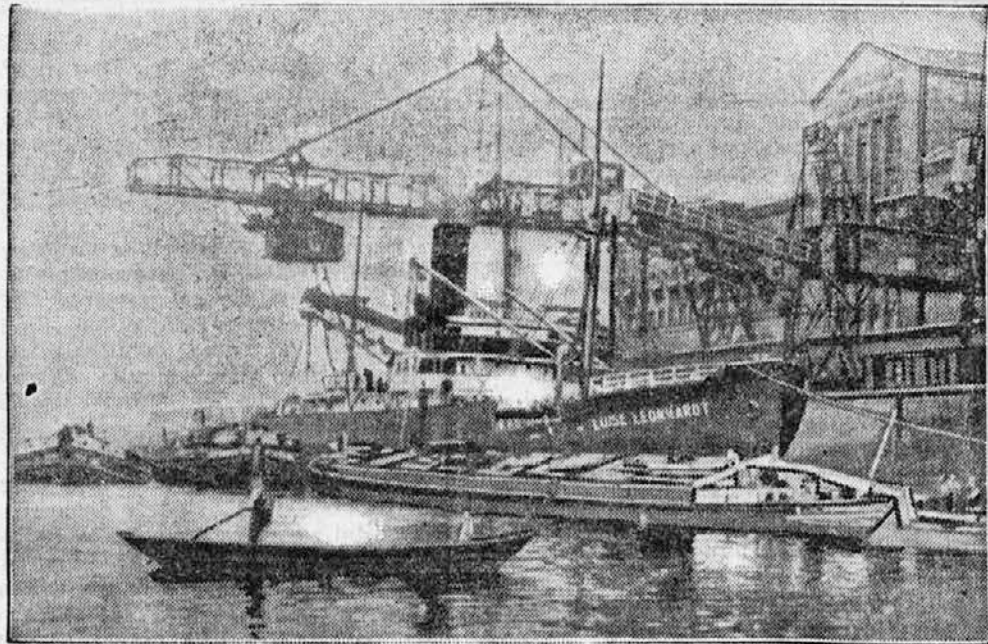
Angleški nogometaš Godal

Angleški nogometaš Godal, ki je doslej nastopal v klubu Huddersfield, je najdražji nogometaš na svetu. Klub »Woolwich-Arsenal« mu plača 250.000 mark. To je najvišja svota, ki jo je kdaj dobil kakšen nogometaš.

Povodenj v Srednji Nemčiji

Slika nam kaže povodenj ob reki Saale pri Saalfeldu. Železniška proga je poplavljen, brzojavne drogove pa je voda prevrnila.

Potopljeni parnik »Luise Leonhardt«

V hudem orkanu, ki je divjal nad ustjem Lobe in okolico, zlasti pa nad Hamburgom, se je parniku »Luise Leonhardt« zlomilo krmilo. Orkan je vrgel parnik na pesek. Še predno pa so prišli reševalni čolni na pomoč, se je tudi parnik predomil in se je potopil. Vsa posadka, 30 mož je utonila.

Praznoverje v Ameriki

Ubil je »čarovnika«, a je bil oproščen. — »Čarovnika« ubiti je dovoljeno

Prav blizu Newyorka je živel neki Nelson Blymmer, ki je slovel daleč naokrog kot izvrsten zdravnik in odlični čudodelnik. Okoliški kmetje pa so bili trdno prepričani, da Blymmer ne zna samo ljudi zdraviti, ampak da zna tudi čarati. Ta vera je sloves čudodelnega zdravnika seveda še bolj dvignila in on sam je delal na to, da se je ta vera v njega in o njem med ljudmi še bolj utrdila.

Nekega dne pa so našli v kuhinji čudodelnikovega stanovanja v Newyorku zogleleno truplo čudodelnikovo.

Preiskava je kmalu dognala, da je čudodelnik ubil 35-letni kmet Nelson Rehmyer, ki so ga tudi takoj prijeli in zaprli. Mož je brez vsega priznal, da je čudodelnika res ubil in da je imel pri svojem zločinu še dva pomagača. Čudodelnika so vsi trije napadli v kuhinji, kjer so ga privezali za stebel, potem so ga polili s petrolejem in zažgali. Nikakor pa ni hotel zaprti Rehmyer povedati, zakaj je čudodelnika pravzaprav ubil.

Povedal je to šele pred porotniki. Pred temi je izjavil: »Jaz vem, da se ljudi ne sme

moriti, toda čarovnike in čarovnice so tudi že prej sežigali in naj bi jih tudi še danes. Vidite, mrtvi Blymmer pa je bil tak čarovnik. Imel je v svojih očeh strašno moč, posebno pa še v svojih laseh. Midva sva se enkrat skregala, pa od takrat naprej mi je šlo vse narobe. Moja žena me je zapustila, vse moje krave pa so poginile. Tudi spati nisem mogel več — skratka, jaz nisem bil več jaz.

Da se rešim tega trpljenja, sem odšel k neki drugi čarovnici. Ta mi je res dala dober svet. Rekla mi je, naj si priskrbim šop Blymmerovih las. Če bom imel njegove lase, bo njegova čarovnija brezuspešna.

Z dvema tovarišema sem res šel k Blymmeru. S seboj smo imeli le škarje.

Čarovnik se je obupno branil in si ni hotel za nobeno ceno dati odrežati šopa las, pač pa je vedno govoril neke čarovniške besede. Tako nam ni preostalo nič drugega, če smo hoteli prepričati še večjo nesrečo, kakor da smo ga živga sežgali. Svojega dejanja pa ne obžalujem, ker sem prepričan, da sem prav ravnal.

In vse priče so potrdile, da le šop las s čarovnikove glave lahko uniči moč začaranja.

Sodišče je res odločilo tako, kakor so to hoteli ljudje in je reklo v svoji razsodbi:

»Sodišče je moralo obtoženca oprostiti, ker